HVAD SKAL VI MED PRÆSTER?

FOLKEKIRKEN I HADERSLEV STIFT 2018

STEPHANIE LOSE

Religion fra en regionsformands øjne

PRÆSTER PÅ TYSK

Mød stiftets 3 tyske præster

KONFLIKTLØSNING

Når samarbejdet går galt

7 KONKRETE KOMPETENCER

Som præsten skal besidde

VOXPOP

Hvilken betydning har præsten for dem på kirkebænken?

INDHOLD:

2 **PRÆSTEN I DAG**
Af biskop Marianne Christiansen

6 **KORS KOM PÅ HJUL**
Interview med Stephanie Lose

10 **PRÆSTER PÅ TYSK**
Med Christa Hansen, Anke Krauskopf, Hauke Wattenberg

14 **ET MINDRETAL, DER ÆNDRER SIG**
Interview med rektor på A.P. Møller Skolen i Slesvig, Jørgen Kühl

16 **EN BROBYGGER I SYDSLESVIG TAKKER AF**
Interview med Viggo Jacobsen

17 **PRÆSTENS PERSON ER TIL BEDØMMELSE**
Fra en forskningsvinkel - Kirstine Helboe Johansens

20 **VOXPOP**
Hvad betyder præsten for menighedsrådsmedlemmer?

22 **DET TAGER EN KRIG AT LØSE EN KONFLIKT**
Når samarbejdet mellem et menighedsråd og en præst går galt

25 **7 KONKRETE KOMPETENCER**
Læs om hvordan 7 præster bruger deres kompetencer

32 **NY I JOB**
Mød stiftets uddannelseskonsulent

33 **TEOLOGI FOR VOKSNE &**
FOLKEKIRKENS UNGDOMSKORS 50-ÅRS JUBILÆUM

34 **STIFTSRÅDET**
Om nye tiltag og en ny vision

36 **UDVALG OG HASK**
Hvad laver vores udvalg?

40 **NYT FRA PROVSTIERNE**
Om tro, studieture og en nogenlunde normal dag i en præsts liv

48 **TIL- OG FRATRÆDELSER**
Nye ansigter i 2018

49 **REDAKTION**

REDAKTION:

HADERSLEV STIFT, RIBE LANDEVEJ 37, 6100 HADERSLEV, TLF. 7452 2025, KMHAD@KM.DK

WWW.HADERSLEVSTIFT.DK, FACEBOOK.COM7HADERSLEVSTIFT

Stiftsmagasinet udgives af stiftsrådet i Haderslev Stift v. formand Karen Sundbøll og udkommer årligt i forbindelse med det nye kirkeår. Redaktionen er afsluttet 24. oktober 2018.

Redaktionsudvalget:	Marianne Christiansen, Anette Jorsal, Bent Andreasen og Mette Hee Staal
Tekst:	Hvor ikke andet er angivet: Mette Hee Staal
Foto:	Lene Esthave, Michael Tungelund, Birthe Jørgensen, Haderslev Domprovsti, Aabenraa Provsti, Dansk Kirke i Sydslesvig, Morten Bay Mortensen, Per Rasmussen m.fl.
Grafisk tilrettelæggelse:	Pure Lines - visuel kommunikation, Aarhus
Tryk:	GP-Tryk, Grenaa
Oplag:	1.600 stk.
ISSN 2245-3148:	Haderslev Stifts Magasin 2018

NORDISK MILJØMÆRKNING 541 TRYKSAG 66

SIGILLVM · EPISCOPI · HAGHERSLEBENSIS

VELKOMMEN TIL STIFTSMAGASINET

Dette års stiftsmagasin fortæller om livets gang i Haderslev stift og om nogle af de emner, der er aktuelle i øjeblikket. Stiftsrådet og jeg håber, at magasinet kan være til både oplysning og fornøjelse. Tak, til alle de mange personer, som har bidraget til bladet, ikke mindst regionsformand Stephanie Lose. Tak, til alle i det daglige – ansatte, frivillige og medlemmer – som tilsammen er folkekirken i Haderslev Stift.

Marianne Christiansen
biskop over Haderslev Stift

PRÆSTEN I DAG

"Det er en fælles opgave i folkekirken at hjælpe til, så præsterne kan løse deres opgaver bedst muligt, som de almindelige mennesker de er, til gavn for evangeliets forkyndelse og for menigheden og for samfundet."

"Forskellige forhold gør, at vi nu om dage måske har andre eller flere forventninger til præsten end tidligere. Og frem for alt betyder individualisering og ændrede traditioner, at mennesker kan have meget forskellige forestillinger om, hvad en præst er. Det gælder også præsterne selv, menighedsrådet og samarbejdspartnere."

Marianne Christiansen, *biskop over Haderslev Stift*

"Nu har du vel sørget for godt vejr"? - Den bemærkning har de fleste præster hørt i forskellige varianter, og navnlig når det regner. Det er selvfølgelig sagt i spøg, men kan fortælle flere ting:

- Det er altid godt at tale om vejret, for det er vi fælles om.
- Jeg har lagt mærke til, at du er præst, og det betyder, at jeg har nogle forventninger til dig.
- En præst skulle gerne være lidt tættere på de kræfter, der styrer verdens gang, stå på god fod med dem, og måske være lidt mere "hellig" end andre.
- Jeg ved ikke rigtig, hvad en præst laver, men hvis hun eller han i det mindste havde lidt styr på vejret, så fik vi da en smule gavn af vores kirkeskat.

For at være kedsommelig nøgtern så er det ikke bevist, at præster har nogen indflydelse på vejret. På den anden side er det selvfølgelig heller ikke bevist, at de ikke har. I det hele taget ville en videnskabelig undersøgelse nok ødelægge fornøjelsen ved denne godmodige bemærkning, og vi har såmænd ikke for meget godmodigt drilleri i vores omgangsform. Snarere for lidt. Så jeg håber, at man vil blive ved med at spørge præsten om vejr og vind. Men de bagvedliggende spørgsmål bør vi nok alligevel prøve på at besvare: Hvad skal vi egentlig med præster, hvis de ikke kan sørge for godt vejr til byfesten?

PRÆSTENS BETYDNING

Dette års stiftsmagasin har flere temaer. Et af temaerne er "præsten". Hvad er meningen med præster? Hvordan er forholdet mellem præst og menighedsråd? Hvordan uddannes præster? Hvilken betydning har det for samfundet, at der bor præster i hele landet?

Men spørgsmålet om vejret er også vigtigt, selvom det ikke er et tema for dette magasin. I grunden er vejret eller klimaet det overordnede tema, som bør beskæftige os hele tiden. Måske er det snarere vejret, end FN's seneste alvorlige rapport, der har fået os alle til at indse, at det ikke nytter at tale udenom.

Opgaven at standse nedbrydningen af naturen angår os alle som mennesker uanset nationalitet og religion. I kirken og kristendommen kan vi finde mod, styrke og et kald til forandring. Hvis vi tror, at skaberværket ikke er ligegyldigt, men skabt i godhed og til godhed, så er vi også forpligtet på leve i respekt og taknemmelighed over for det skaberværk, som vi selv er en del af.

Vi er kaldet til at bruge vores gode hoveder og fantasi til at finde løsninger, der gavner andre mennesker både nu og i fremtiden. Så lad os blive ved med at tale og tænke sammen om vejret, og hvad vi gør ved det. Det gælder også i folkekirken: Gå for eksempel ind på Grøn kirkes hjemmeside og find inspiration.

MINDRETALLENE I STIFTET

Et af temaerne for årets stiftsmagasin er de nationale mindretals kirkeliv. Som optakt til 2020, hvor vi skal fejre 100-året for Genforeningen, vil vi belyse præsternes og kirkelivets betydning i det danske mindretal syd for grænsen og det tyske mindretal nord for grænsen. Begge mindretals kirkeliv spiller en væsentlig rolle i Haderslev Stift.

På landsplan kan man imidlertid opleve, at bevidsthed og viden om mindretallene ikke er overvældende stor. Haderslev Stift blev dannet efter Genforeningen for at forene landsdelene, blandt andet med den opgave at skabe rum og gode vilkår også for det tyske mindretals kirkeliv. For godt 10 år siden blev det desuden besluttet, at tilsynet med de danske menigheder syd for grænsen skulle ligge hos Haderslevs biskop. Det er en gave for hele stiftet at have mindretallene som en del af det kirkelige liv. Dertil kommer, at Sydslesvigs provst gennem næsten 30 år, Viggo Jakobsen, går af ved udgangen af året. Tilsammen giver det anledning til at tage dette tema op i årets stiftsmagasin.

HVAD SKAL VI MED PRÆSTER?

Flere interviews og artikler i dette magasin kredser om præsteembedet. Hvad er en præst egentlig? Folkekirkens Videns- og Uddannelsescenter har udarbejdet en såkaldt "kompetenceprofil" for præster. Bag det noget tørre ord ligger en god beskrivelse både af de opgaver, præsten har i folkekirken og af de forventninger, man kan have til præsten. Dokumentet kan være en hjælp både for præst og menighedsråd og andre, der gerne vil blive klogere på, hvad denne person i sort kjole egentlig skal gøre godt for. En anden anledning er, at der i den senere tid har været en del mediemæssig røre om ulykkelige sager, hvor samvirket mellem præst og menighedsråd af forskellige grunde er brudt sammen. Det er en stor belastning for de involverede og for sognets liv, når det sker. Årsagerne kan være mange. Men en hjælp til os alle vil det være at have en fælles samtale om, hvad præstens opgaver egentlig er, og hvilke forventninger man med rette kan have til en præst i folkekirken. Det vil dette magasin gerne bidrage til.

Her indledningsvist vil jeg pege på dels den grundlæggende evangelisk-lutherske opfattelse af præstens opgave, og dels nogle nutidige temaer

PRÆSTEN I EVANGELISK-LUTHERSK FORSTÅELSE.

Ordet "præst" betyder egentlig en "ældste" (af græsk: presbytos), altså en forstander i menigheden. I den evangelisk-lutherske kirke lægger vi særlig vægt på "det almindelige præstedømme", nemlig tanken om at alle døbte er lige meget "præster for vor Herre". Før reformationen forstod man nemlig præsten som en, der var særligt nær Gud og kunne formidle Guds nåde til ▶

GRØN KIRKE Grøn kirke er en økumenisk, det vil sige fælleskirkelig, arbejdsgruppe under Danske Kirkers Råd, som deler viden om emnet i en kirkelig og teologisk sammenhæng. Besøg deres hjemmeside: www.gronkirke.dk

almindelige mennesker. Det syn gjorde blandt andet Martin Luther op med ved at hævde, at ”enhver, som er krøbet ud af dåben, er allerede indviet som præst, biskop og pave”. Altså, enhver står lige nær Gud og har ikke brug for en mellemmand.

Så der er ikke brug for præsten til at komme nærmere Gud, men til at forkynde evangeliet om Jesus. For det er på grund af evangeliet, at vi ved, at vi står lige nær Gud. Det er nødvendigt at udpege nogle som præster, fordi det er nødvendigt at blive ved med at høre evangeliet, det glædelige budskab. For at det almindelige præstedømme kan opretholdes, er det ”særlige præsteembede” nødvendigt. Luther udtrykker det sådan, at hvis 3-4 stykker var strandet på en øde ø, ville de straks være nødt til at udpege en iblandt sig som præst for at kunne høre evangeliet og have orden på forkyndelsen.

Det er en gave for hele stiftet at have mindretallene som en del af det kirkelige liv.

Et af folkekirkens bekendelsesskrifter, altså de grundlæggende skrifter i folkekirken, hedder Den Augsburgske Bekendelse og blev skrevet i forbindelse med reformationen. I skriftet slås det fast, at i forhold til Gud er troen det eneste afgørende. Og ”for at vi kan nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at lære evangeliet og meddele sakramenterne”. Præstens opgave er altså kort fortalt at forkynde og undervise, døbe og holde nadver.

Det gør præsten på fællesskabets vegne. Stadig i Den Augsburgske Bekendelse betegnes artikel 14: ”Om den kirkelige orden”. Og i den står der, at ”ingen må lære offentlig eller forvalte sakramenterne i kirken, uden at han er rettelig kaldet dertil”.

På den ene side kan altså enhver blive præst. På den anden side er det afgørende, at menigheden har kaldet vedkommende – altså anerkender at en bestemt person har præsteopgaven, og bruger ham eller hende som præst. Og at vedkommende er uddannet og godkendt som præst af en biskop, og af den verdslige myndighed.

På den måde hviler præsteembedet dels på en forståelse af, at alle mennesker er lige nær Gud, og lige hellige, og dels på en anerkendelse af kirkens orden. Den form for kirke, vi har, har et embede, man skal være uddannet til, kaldet til og godkendt til. Det er ikke sådan, at enhver, der føler at Gud taler særligt til ham eller hende, kan forvente at blive anerkendt som præst, og omvendt kan det sagtens være, at en anerkendt præst ikke er særlig karismatisk eller god til at skabe tilhængere. I det hele taget hviler folkekirkens præsteembede ikke så meget på personen som på opgaven. Grundlaget er, at der er en menighed, som synes, det er vigtigt, at evangeliet bliver forkyndt, og at man kan blive døbt, gå i kirke og til alters, blive konfirmeret, viet og begravet. Og at der en kirkelig orden, der godkender en bestemt person til at sørge for disse ting, med tillid til, vedkommende gør det ordentligt og fortolker evangeliet på en måde, som svarer til evangelisk-luthersk kristendom.

FOLKEKIRKENS BEKENDELSESSKRIFTER

Folkekirken bygger på bibelen og 5 bekendelsesskrifter:

Den Apostolske Trosbekendelse
er det ældste af de fem bekendelsesskrifter. Man mener, at Den Apostolske Trosbekendelse indgik i oldkirkens dåbsundervisning og dåbsliturgi. Bekendelsen anvendes i den danske folkekirkes gudstjenester og i forbindelse med dåb og konfirmation.

Den Nikænske Trosbekendelse
stammer fra det første kirkemøde i år 325, hvor kirkeledere fra den kristne verden formulerede en bekendelse, som alle kristne kirker kunne tilslutte sig. På et nyt kirkemøde i Konstantinopel i 381 blev denne revideret og udvidet. Folkekirkens gudstjenesteordning giver mulighed for at bruge Den Nikænske Trosbekendelse i højmessen i stedet for Den Apostolske Trosbekendelse.

Den Athanasianske Trosbekendelse
er skrevet ca. år 435. Den blev skrevet efter uenigheder om forståelsen af treenigheden.

Luthers Lille Katekismus
udkom første gang i 1529 under reformationen. Det er en sammenfatning af den kristne tro og lære udlagt for almindelige mennesker.

Den Augsburgske Bekendelse
kendes også som Confessio Augustana (CA), og blev skrevet af Philip Melanchton og forelagt kejseren i 1530. Den Augsburgske Bekendelse er en beskrivelse af den evangelisk-lutherske teologi.

PRÆSTEEMBEDET I NUTIDEN

Forskellige forhold gør, at vi nu om dage måske har andre eller flere forventninger til præsten end tidligere. Og frem for alt betyder individualisering og ændrede traditioner, at mennesker kan have meget forskellige forestillinger om, hvad en præst er. Det gælder også præsterne selv, menighedsrådet og samarbejdspartnere.

PRÆSTEN 24/7

Præsteembedet er et af de få ”liberale erhverv”, der er tilbage. Præsteembedet er et af de få ”liberale erhverv”, der er tilbage. Der skal ikke udfyldes rapporter efter hver samtale og ikke laves tidsregistrering. For der skal ikke udbetales overarbejdstimer eller afspadseres. Til gengæld er præsten altid præst – ”24/7” som det hedder. Nogle mennesker går hjem fra arbejde

og slukker telefonen. Præsten går som regel hjem til arbejde. De fleste præster bor i præstegårde. Deres privatliv og familiens liv, er derfor tæt forbundet med præstens arbejde. Hvor ellers i vores samfund er der et menneske, som man altid kan gå til også udenfor åbningstid? Hvordan kan dette forenes med et moderne familieliv, og med menighedens forventninger

SAMVIRKET MED MENIGHEDSRÅDET

Med oprettelsen af menighedsråd i begyndelsen af 1900-tallet fik præsten en "sparringspartner", og menighedsrådet fik myndighed over en række lokale kirkelige forhold. I de seneste årtier er menighedsrådet kommet til at spille en stadig mere fremtrædende rolle i det kirkelige liv. Lovgivningen har åbnet for, at menighedsrådene kan bruge penge på det kirkelige liv, og ikke som før kun på bygninger og fastregulerede lønninger. Dermed er indflydelsen på sognet vokset. På mange måder har menighedsrådet erstattet, eller suppleret, de kirkelige foreninger (Indre Mission, grundtvigske foreninger mm.), som mange steder tidligere var mere aktive i sognenes liv med undervisning, foredrag og arrangementer.

Menighedsrådenes virke har betydet, at folkekirkens udadvendte liv har fået et stort løft. Det betyder, at samspillet mellem præst og menighedsråd er blevet meget tættere. I lovgivningen hedder forholdet mellem menighedsråd og præst et "samvirke". Det er et smukt og uskarpt ord. Det må betyde, at man skal virke sammen. Menighedsrådet er ikke arbejdsgivere for præsten, og præsten er ikke arbejdsgiver for menighedsrådet. Men jo mere man sammen kan blive enige om, des mere muntert og virksomt bliver samspillet. Går det derimod galt, går det desværre tit så galt, at der må konfliktløsning til. I værste tilfælde må parterne skilles ad.

FORKYNDELSE

Vor tids fokus på den enkelte person, og på den enkeltes udstråling og gennemslagskraft, betyder også noget for præstestillingen. Man forventer noget af en person, der tager ordet – også selvom vedkommende har pligt til det. Præsten skal helst "brænde igennem" som taler og som offentlig person. At forkyndelsen også i høj grad foregår på tomandshånd i samtaler og sjælesorg, er der ikke altid samme opmærksomhed på.

MARKEDSTÆNKNING

Markedstænkning har som bekendt stor indflydelse på kirken. Vi vil gerne se vækst, og der skal gerne komme mange – og helst flere – i kirke. Ud fra et ønske om at flest muligt skal høre evangeliet og have glæde af det, er det naturligvis også et rimeligt ønske. Men der kan være en tendens til at vurdere en præst på, hvor mange der kommer i kirke. Men bør man ikke snarere vurdere en præst på, om hun eller han oprigtigt og omhyggeligt læser og udlægger evangeliet, også selvom det ikke er særligt underholdende, eller om han eller hun er flittig og omsorgsfuld?

DEN LOKALE ROLLE

I lokalområdet har præsten en rolle at spille, som ikke er klar, men alligevel betydningsfuld. I Danmark har præsterne traditionelt stået for også folkelig oplysning og undervisning, og der er mange steder en forventning om, at præsten tager del i det lokale liv og spiller ind med de evner og den viden, man må forvente, at en præst har. Men kan man stadigvæk sige, at præster præger kulturlivet, eller er vi blevet så berøringsangste for religion, at præsten høres og bruges mindre i folkelige sammenhænge?

PRÆST OG POLITIK

Og hvad med det politiske? Må en præst sige noget, som har forbindelse til den politiske virkelighed? Og hvis ikke, hvordan kan præsten da udlægge evangeliet på en måde, så det er relevant for nutiden? Forkyndelsesfrihed har præsten – og det er en frihed til at forkynde evangeliet. Naturligvis ikke til at forkynde sine egne meninger. Men hvis man skal have glæde af en præst, skal man kunne stole på, at vedkommende virkelig alvorligt forsøger at fortolke evangeliet ind i vores nutid og samfund. Og det vil forhåbentlig altid gå tæt på både det enkelte menneske og på samfundsforhold – og ind imellem vække til modsigelse.

UDDANNELSE

Danske præster er som hovedregel universitetsuddannet. De har en akademisk, kritisk, historisk bevidst uddannelse og skulle gerne være på højde med tidens vidensniveau og dannelse. Også gennem erfaring og andre uddannelser kan man opnå den viden og dannelse, og derfor er der undtagelsesregler i lovgivningen, der gør det muligt at vælge præster, der ikke har teologisk embedseksamen. Viden og intellektuel dannelse er dog ikke det eneste, hvad man bør forvente af en præst. Hjertets dannelse, og troens dannelse, hører med. Hvis kristendom og tro skal tages alvorligt i det offentlige rum, er det vigtigt, at præster ikke står tilbage i den offentlige samtale og viden.

DET GODE EKSEMPEL

Og så er der forventningerne til præstens livsførelse. Eftersom præsten i udgangspunktet er en del af menigheden, kan der ikke gælde andre moralske normer for præsten end for andre. Alligevel står der i præsteløftet, at præsten skal foregå menigheden med "et godt eksempel". På hvad? Ofte tror jeg, det forstås sådan, at præsten skal vise eksempel på kristne dyder som gæstfrihed, venlighed, gavmildhed, tålmodighed, kærlighed, mådehold osv. Alle disse dyder samles ofte i betegnelsen "nærvær". Der er brug for, at præsten er nærværende, nær hos andre mennesker. Det er også en del af evangeliets forkyndelse, at det ikke kun sker med ord, men også ved nærvær i alle situationer. Men måske kommer forventningen om, hvordan evangeliet skal sætte sig spor i vores livsførelse, særligt til at gælde præsten.

Præsterne er altså en del af menigheden, og en del af det almindelige præstedømme. Og alligevel har de særlige opgaver. Jeg tror, det er en fælles opgave i folkekirken at hjælpe til, så præsterne kan løse deres opgaver bedst muligt, som de almindelige mennesker de er, til gavn for evangeliets forkyndelse og for menigheden og for samfundet. ■

KORS KOM PÅ HJUL

DER SKAL VÆRE PLADS TIL ANDRE MED EN ANDEN TRO, NÅR MAN HAR ET STÅSTED I DEN DANSKE FOLKEKIRKE. DET MENER STEPHANIE LOSE, FORMAND FOR REGION SYDDANMARK. DERFOR ER HUN GLAD FOR DE BESLUTNINGER, REGIONSRÅDET HAR TAGET I FORHOLD TIL RELIGIØSE RUM OG SYMBOLER PÅ SYGEHUSENE.

Anette Jorsal, *journalist*

Religion og tro fylder meget mere i politik i dag end for 10-15 år siden. Ikke kun i landspolitik. Også i regionspolitik. For skal der hænge et kors i det religiøse rum på hospitalet? Eller skal det være helt fri for religiøse symboler? Det er nogle af de spørgsmål, som regionsrådet har taget stilling til. Så sent som i efteråret 2017 stillede Liberal Alliance og Nye Borgerlige et forslag om, at det skulle være forbudt for de ansatte i regionen at bære religiøse symboler. Det blev ikke vedtaget. Et stort flertal sagde ja til de religiøse symboler.

"Jeg oplever, at sammenstødet mellem religioner, specifikt mellem kristendom og islam, fylder mere og oftere bliver hevet ind på den politiske arena end for bare ti år siden, også her i regionen", siger Stephanie Lose, formand for Region Syddanmark siden 2015. Hun fortsætter:

"Sygehuspræster og religiøse rum har vi haft i mange år, og det har altid passet sig selv stille og roligt. Man har uden stor opstandelse håndteret det i hverdagen, når andre trosretninger skulle bruge kapellet, men i og med at denne her diskussion er blevet mere og mere politisk som en del af en større diskussion om Danmark og indvandring og dermed tilstedeværelsen af islam i Danmark, ja, så bliver det oftere hevet ind på den politiske bane end tidligere".

"Og ja, det er et vilkår. Det kan man ikke lave om på, men jeg synes somme tider, at det giver stof til eftertanke, at der er rigtig meget, man kan håndtere i fred og ro derude, hvor mennesker mødes, og relationer opstår. Det bliver først bøvlet, når det bliver trukket ind på den politiske arena, for nu at sige det, som det er".

DET RIGTIGE RESULTAT

Stephanie Lose er rigtig godt tilfreds med, at et flertal i regionsrådet har truffet en principiel beslutning om, at de religiøse rum på sygehusene skal være rum, som alle kan bruge. Uanset hvad de tror på eller ikke tror. Her skal man kunne søge den samme ro og rum til refleksion, om man er ateist, hinduist, kristen eller muslim.

"Jeg har hele tiden været af den opfattelse, at vi er endt på det rigtige resultat, nemlig at det religiøse rum skal kunne bruges af ALLE, for det er jo netop en del af dét, som folkekirken og troen repræsenterer – at der er plads til os alle. At vi skal vise næstekærlighed over for hinanden".

Hun så nødig, at man fik en situation, hvor man insisterede på, at man skulle fastnagle korset til væggen, for derefter at dække korset til, hvis andre ikke ønskede at se på det.

"Jeg synes faktisk ikke, det er særlig værdigt at dække korset til. Så vil jeg hellere ha' et kors, som man kan køre frem, når nogen har et ønske om det".

I forhold til Odense Universitets Hospital (OUH) har biskopperne i de tre stifter i Region Syddanmark (Fyn, Haderslev og Ribe) efterfølgende valgt at donere 10 millioner kroner til et kristent indrettet kirkerum på det kommende OUH. En donation, som regionsforman Stephanie Lose er rigtigt glad for. ▶

Stephanie Lose blev formand for regionsrådet, da hendes forgænger Carl Holst blev minister. Hun stod med kort varsel i et stormvejr på grund af flere problematiske sager, og hun takker sit stærke fundament, som blandt andet hviler på kristne værdier, for at hun kunne stå fast.

Det religiøse rum på de nye og ombyggede sygehuse er for alle, for som Stephanie Lose siger: "

Det er jo netop en del af dét, som folkekirken og troen repræsenterer – at der er plads til os alle. At vi skal vise næstekærlighed over for hinanden".

"Fravalget af kirkerummet på Nyt OUH var ikke et "ideologisk fravalg". Vi havde ikke selv mulighed for at få plads til et kirkerum, men kun et rum med plads til alle religioner, men når stifterne gerne ville donere det, så synes jeg, det er dejligt. Jeg er sikker på, at rummet vil blive værdsat", siger regionsrådsformanden.

NEJ TIL DET STERILE RUM

Til gengæld har hun ikke noget ønske om, at sundhedsvæsenet i øvrigt skal være et sterilt rum set i forhold til diskussionen om, hvor vidt de ansatte må bære religiøse symboler.

"Jeg mener simpelthen ikke, at vi skal købe ind på den holdning, at vi er sådan et samfund, der skal være helt sterilt. Vi er dem, vi nu er, og det skal der være plads til. Vi er på et sygehus, og her er det mennesker, vi skal forholde os til, og ikke nogen navnløse personer. Hvis der er noget sted, der også er plads til religiøse symboler, så er det på et sygehus".

"Hvis man skulle føre diskussionen helt ud og sige, at der ikke må være noget, som minder én om tro eller religion, kan vi spørge os selv, om vi også skal sløjfe julepynten? Eller julemaden? Det er jo dybest set også noget, der udspringer fra traditioner, som mange af os forbinder med at være kristne".

"Jeg synes, vi bevæger os ud ad en forkert sti, hvis vi først begynder på den der diskussion om, hvor vidt vi skal rense det offentlige rum for ting, der er relateret til, hvor vi kommer fra, og hvad det er for et samfund, vi har, og hvilken tro vi har. Sådan et samfund ønsker jeg ikke. Jeg ønsker et samfund, hvor man netop kan se, hvor vi kommer fra, og at vi står på et fundament. Når der er plads til, at vi har et ståsted i det kristne og har rødder i det danske, skal der i min verden også være plads til nogen, der har en anden tro og en anden holdning".

DEN DYBERE MENING

For hende er det helt naturligt, at troen er til stede på regionens sygehuse, for mange mennesker oplever både dyrebare og svære tidspunkter i deres liv på et sygehus eller et andet sted i sundhedsvæsenet.

"Det er lige fra barnet, der kommer velskabt til verden, til den ældre, som helt udramatisk lukker sine øjne, til de alvorlige situationer, hvor en person bliver revet helt uventet væk. For mange mennesker vil kirken her spille en rolle, også selv om den ikke nødvendigvis gør det i hverdagen for de pågældende mennesker. Men jeg tror, at de fleste af os er sådan indrettet, at når man kommer til et sted i sit liv, hvor det er svært, hvor man potentielt står over for at skulle sige farvel til livet, eller at ens kære skal det, så søger man måske efter en dybere mening eller trøst".

"Det er vel en rolle, som kirken og troen altid har spillet, og jeg tror måske, at det på nogen måder spiller en endnu mere markant rolle i dag, fordi kirken vel i nogen grad ikke er så stor en del af befolkningens dagligdag, som den har været tidligere, men nu dukker den på en eller anden måde op, når man bliver konfronteret med de svære situationer".

"Og jeg ser sygehuspræsten som en personificering af kirken og troen. I praksis vil det være præsten, som bliver bragt i spil, når en patient eller pårørende skal have afløb for frustration eller sorg, eller hos hvem man kan reflektere og prøve at søge en mening sammen med".

Hendes mormor og morfar havde et tæt forhold til kirken, og da de begge nærmede sig slutningen af livet, havde de et ønske om, at præsten kom hjem og snakkede med dem. For Stephanie Lose er det et udtryk for, at der i disse situationer vil være et særligt behov for at tale med en præst.

KIRKEN MED I MIT FUNDAMENT

Hun havde selv et nært tilhørsforhold til kirken og troen, især via sin mormor og morfar, og derfor er det også det fundament, hun står på i dag. Et fundament, hvor de grundlæggende værdier i kristendommen så som næstekærlighed spiller en afgørende rolle.

"Jeg tror ikke, at jeg ville have en så stærk identitetsfølelse, hvis det ikke var, fordi de kristne værdier har været så stor en del af min opvækst. I vores naturvidenskabelige verden vil vi allerhelst sætte det hele på formel og finde resultater. Men her havde min mormor og min morfar en meget ukuelig tro på, at der var en mening, og det var der nogen, som havde bestemt, og så måtte man vende sig mod det og søge sin trøst og vejledning der", siger Stephanie Lose, der er vokset op i Løgumkloster.

Hun mener, at det i hendes egen dagligdag er blevet oversat til, at nogle ting er et vilkår. Den tilgang til livet var en del af det fundament, der gjorde, at hun kunne stå fast, mens der blæste en storm omkring hende, da hun som nyvalgt regionsrådsformand skulle følge efter Carl Holst, der var blevet forsvarsminister.

BLÅ BOG

- Stephanie Loose, 35 år, født og opvokset i Løgumkloster, student fra Tønder Gymnasium, cand.oecon. fra SDU.
- Ansat i det offentlige og private, inden hun i 2015 blev regionsrådsformand.
- Valgt ind i regionsrådet for Venstre allerede i 2006.
- Gift med Jakob Lose, som er er selvstændig og sidder i byrådet i Esbjerg.
- Har sammen døtrene Mie på otte år og Sofie på fem år.
- Bor i Esbjerg.

"Nogen ting er, som de er. Sådan er det. Det må man acceptere, og så kan det ikke betale sig at bruge en masse energi på det. Andre ting kan man gøre noget ved, og så har man også en forpligtelse til at gøre det", siger Stephanie Lose.

KIRKEN SKAL TILPASSE SIG

Med en meget travl hverdag, hvor hun pendler mellem hjemmet i Esbjerg, hvor hun bor med sin mand og to døtre, og regionshuset i Vejle eller København i forbindelse med formandsposten for Danske Regioner, bliver der sjældent tid til at gå i kirke. Hun betegner sig selv som kulturkristen i dag og kommer i kirken ved særlige lejligheder.

"Jeg kan sagtens få en invitation til spaghettigudstjeneste i den lokale kirke og tænke, at det kunne være rigtigt godt at komme med til, men hvis jeg ikke er hjemme, eller det er den dag, børnene er til gymnastik, så passer det ikke ind i vores dagligdag. Vi lever i dag i et samfund, hvor alle har travlt, og hvor vi har mange flere tilbud og muligheder".

Stephanie Lose ser i øvrigt både spaghettigudstjenesten og babysalmesang som eksempler på, at kirken har gjort et forsøg på at tilpasse sig samfundet.

"Men kunne kirke og præster ikke bliver lidt bedre til det? For troen skal jo ikke være på kirkens præmisser. Det skal jo i virkeligheden være på samfundets og borgernes præmisser. I mine øjne skal man ikke gøre det så firkantet, at der skal være en hel masse, der skal ske på en bestemt måde for, at det er den rigtige måde at gøre det på. Hvis vi havde troet det, så var vi jo aldrig blevet reformeret". ■

PRÆSTER PÅ TYSK

DE TYSKTALENDE PRÆSTER I STIFTET ER MERE OPSØGENDE, MERE POLITISKE, OG DE ER KULTURBÆRERE FOR DET TYSKE MINDRETAL. MEN EN PRÆDIKEN PÅ SØNDERJYSK SAMLER – BÅDE DANSKSINDEDE OG TYSKSINDEDE.

Anette Jorsal, *journalist*

De tre tyske præster i Haderslev Stift laver sådan set det samme som deres danske kolleger. Gudstjeneste, dåb, konfirmation, vielse, bryllup, begravelse mm. Alligevel er deres opgave som præster for den tysktalende del af menighederne på mange måder helt anderledes.

”Vi er kulturbærere. Det er meget væsentligt. Vi er blandt andet garanter for det tyske sprog. Mange af dem, der kommer til vores gudstjenester, taler ikke tysk uden for kirken. Vi har også en stor viden om, hvad der sker i Tyskland, og vi er med til at udvide kulturrummet i grænselandet”, siger Christa Hansen, præst i Haderslev Sogn.

Præsterne bærer også tyske traditioner videre som for eksempel Laternenumzug. Børn og voksne går den 11. november på St. Martins dag rundt i Haderslevs og Aabenraas gader med lanterner og synger. I Sønderborg er traditionen bundet op på en gudstjeneste. De tre præster har også en anden kultur i forhold til hjemmebesøg.

”Vi er langt mere opsøgende end vores danske kolleger, og vi er nærmest en slags konferencier til begravelseskaffen. Den slags uskrevne regler er der mange af”, siger Christa Hansen, og suppleres af Anke Krauskopf fra Aabenraa:

”Vi besøger folk, når de har fødselsdag, men jeg oplever faktisk også ret ofte, at folk efterspørger sjælesorg. De har brug for at tale med en præst og spørger mig, om jeg ikke lige kan komme. Og det vil jeg egentlig også hellere end kun at være med til en fødselsdag".

SEKS TEKSTRÆKKER

Når det kommer til den tyske gudstjeneste, er forskellen til at få øje på.

”Du vil tro, at du er kommet til en højkirkelig gudstjeneste med megen messesang”, fortæller Christa Hansen.

Der er seks tekstrækker frem for to i folkekirken, og der prædikes også ud fra Det Gamle Testamente. Nadveren er den samme, men placeringen af trosbekendelsen og fadervor i gudstjenesten er anderledes, og i Aabenraa og Sønderborg står de op, når de beder Fadervor. Det er som Anke Krauskopf siger: En ”stehgebet” – en stå-op-bøn. I Tyskland ringer kirkeklokken efter hver bøn, men det sker ikke i Danmark. Til gengæld har Christa Hansen taget de danske bedeslag til sig.

”SYNNEJYSK” SAMLER

Alle gudstjenester foregår på tysk – og dog. En gang om året holder Christa Hansen en højmesse på ”synnejysk”, og så kommer der mange, både tysk- og dansksindede.

”Sønderjysk binder os sammen. Det er udbredt som hjemmesprog i det tyske mindretal, og når jeg taler sønderjysk, lytter menigheden meget mere, for så taler jeg lige til hjertet. Det er også mit eget hjertesprog”, siger Christa Hansen, der er født og opvokset i Danmark.

Anke Krauskopf nikker og smiler, for hun har den samme oplevelse, når hun holder gudstjeneste på plattysk. Så er kirken proppet.

Men ellers er grænsen mellem de to sprog, dansk og tysk, mere flydende, sådan at forstå, at de tyske præster oftere og oftere bliver bedt om at gennemføre en del af begravelsen på dansk.

Hauke Wattenberg fortæller, at han engang skulle holde et foredrag hos det danske mindretal i Sydslesvig.

”Jeg sagde på dansk tak for invitationen, og at jeg var glad for, at jeg måtte tale på tysk, og alle åndede lettet op”, smiler Hauke Wattenberg og tilføjer:

”Jeg tror, at mange, både tyskere og danskere, har en emotionel tilknytning til deres hjemland”.

Ifølge Christa Hansen er ønsket om tosprogede præster tiltagende.

TYSKE TILFLYTTERE

Spørgsmålet er så, om de tyske præster på et tidspunkt vil sive ud af den danske kirke i takt med, at tiden går og læger alle sår.

”Den tidligere forstander af Højskolen Østersøen sagde, at man bliver dansk ved vielsen. Når én fra det tyske mindretal gifter sig med en dansker, så bliver man dansk. Eller hvis man flytter til København for at studere. Der er ikke mange af dem, der kommer tilbage”, siger Anke Krauskopf.

Christa Hansen lægger ikke skjul på, at hun har en døende menighed, men den vigende menighed skyldes også samme udfordringer, som den danske kirke har. Til gengæld ser Hauke Wattenberg en anden tendens.

”Der er mange tilflyttere fra Tyskland. Det mærker vi i alle tre kirker. De arbejder på sygehusene og hos Danfoss”, siger Hauke Wattenberg.

Han oplever en form for forbundenhed over grænsen mellem de to mindretal. At de har en grænselandsidentitet til ▶

fælles, og rent faktisk har præsterne oplevet, at medlemmer af det tyske mindretal, der flytter på den anden side af grænsen, melder sig ind i det danske mindretal.

MERE POLITISK

Præsterne oplever et fint samarbejde med de danske kolleger i deres respektive sogne, men som Anke Krauskopf siger, skal det bare ikke blive for teologisk, for det går ikke godt i spænd.

”Vi har slet ikke en opdeling i den tyske kirke med Grundtvig, Indre Mission og Tidehverv. Det er meget, meget dansk”, siger Christa Hansen.

Til gengæld er den tyske kirke mere politisk.

”Det er meget vigtigt at understrege, at man i den tyske kirke siger, at kirken ikke skal lave politik, men den skal gøre politik muligt”, siger Christa Hansen, og Anke Krauskopf følger op: ”Kirken ER politisk, men aldrig partipolitisk. Den skal for eksempel blande sig ved uretfærdighed, og når det går dårligt for miljøet og klimaet, eller vi har en flygtningekrise, ja, så er vi nødt til at forholde os til det, for evangeliet har noget at sige til det også”.

”Tag bare de tyske kirkedage. Det er utænkeligt at gennemføre dem uden politikere. Sidste gang var Angela Merkel og Barack Obama med. I Tyskland står politikerne i kø for at være med”.

Christa Hansen medgiver gerne, at hun kan være meget politisk aktuel.

”Jeg synes somme tider, at det politiske kan blive for meget i Tyskland, men jeg synes omvendt, det fylder for lidt her i Danmark”, siger Christa Hansen.

Det er tid til opbrud. Hauke Wattenberg er allerede smuttet, for han skulle til præstekonvent for det tyske mindretals præster. Anke Krauskopf skal undervise konfirmander, og Christa Hansen skal snart pakke kuffert – igen. Hun er lige kommet hjem fra Wittenberg og skal nu til Tallinn, hvor hun skal tale om mindretal ved en konference i Porvo-samarbejdet, et samarbejde mellem den anglikanske kirke og de nordiske kirker. ■

PRÆSTER FOR DET TYSKE MINDRETAL

Tre præster i Haderslev Stift er præster for den tyske del af menighederne i Haderslev, Aabenraa og Sønderborg, (der er også en præst i Ribe Stift, nemlig i Tønder) ifølge en lov fra 1920. Folkekirken har i en gensidig aftale med Tyskland forpligtet sig til at betale for de fire tyske præster, lige som den tyske kirke giver et tilsvarende tilskud til Dansk Kirke i Sydslesvig.

Der er gudstjeneste for det tyske mindretal hver søndag i Sønderborg og Aabenraa, mens der er gudstjeneste de tre første søndage i hver måned i Haderslev.

Stillingerne bliver slået op i Danmark og Tyskland, det har næsten altid været en tysk uddannet præst, der har fået stillingen.

På landet er der etableret frimenigheder tilknyttet Nordschleswigsche Gemeinde.

Der bor omkring 15.000 personer i Sønderjylland, som tilhører det tyske mindretal.

Alle tre præster har læst teologi i Kiel. Hauke Wattenberg har derudover læst teologi i Bielefeld/Bethel, Bochum, Greifswald. Han har været præst for mindretallet i otte år, Anke Krauskopf i godt ti år, mens Christa Hansen har været mindretalspræst i Haderslev i 13 år og før det syv år i frimenigheden i Tinglev.

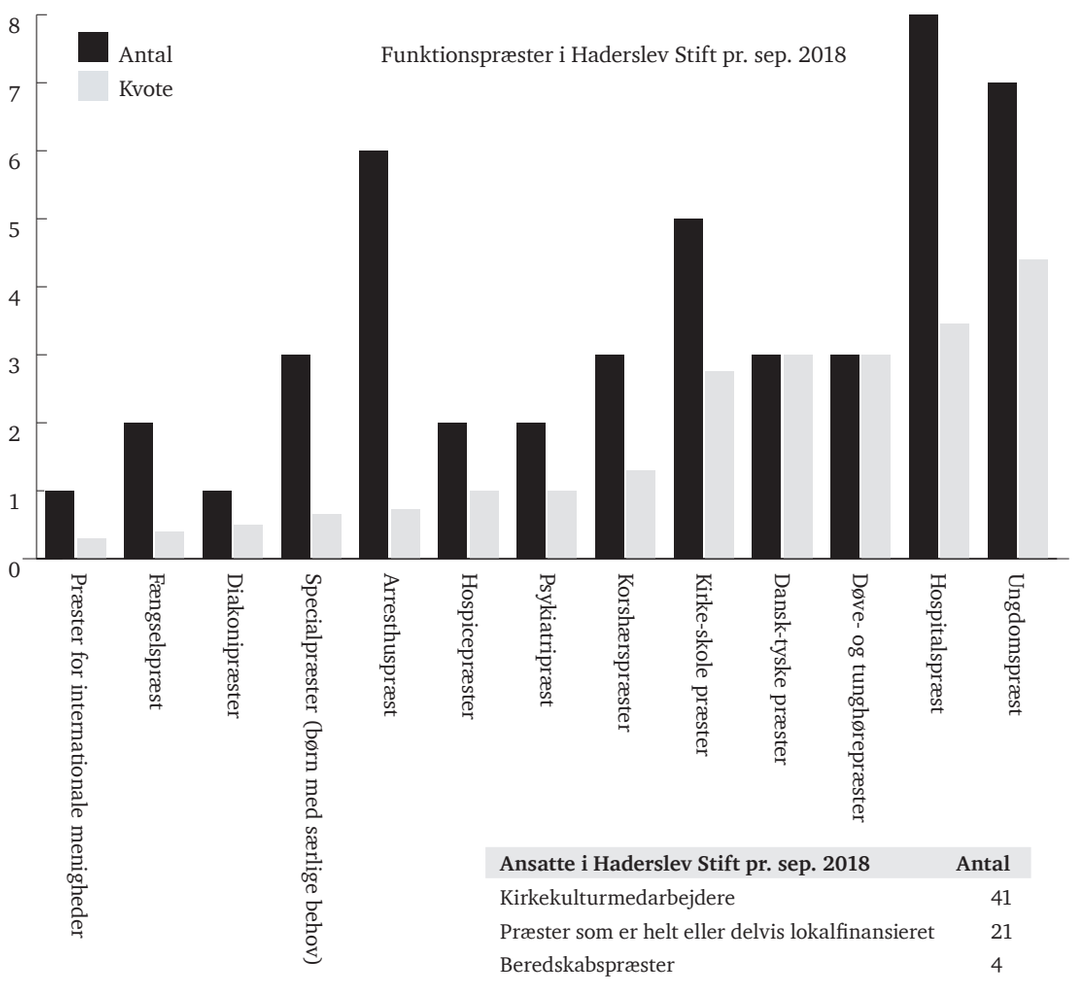

Ansatte i Haderslev Stift pr. sep. 2018	Antal
Kirkekulturmedarbejdere	41
Præster som er helt eller delvis lokalfinansieret	21
Beredskabspræster	4

ET MINDRE-TAL, DER ÆNDRER SIG

EN UNGDOMSPRÆST ER TILKNYTTET DEN DANSKE SKOLE, A. P. MØLLER SKOLEN, I SLESVIG. REKTOR JØRGEN KÜHL KUNNE SE ET BEHOV BLANDT DE UNGE. HAN HAR BESKÆFTIGET SIG MED MINDRETAL I MANGE ÅR OG KAN SE, AT DET ÆNDRER SIG. I DE SENERE ÅR ER TYSKERE BEGYNDT AT MELDE SIG IND I MINDRETALLET.

Anette Jorsal, *journalist*

Eleverne på A. P. Møller Skolen i Slesvig siger det gang på gang. ”Det er vores præst!” Deres præst er Bo Nicolaisen, én af de 22 præster i Dansk Kirke i Sydslesvig. Han bruger halvdelen af sin tid som ungdomspræst på blandt andet den danske skole i Slesvig. Her har han de samtaler med elever, som hverken forældre eller lærere har. I fuld fortrolighed. Klassisk sjælesorg. Hver torsdag er hans kontor åbent. Han samler en gang om ugen mange af de elever, som bor i Slesvig langt fra hjemmet, til fællesspisning. Han er præst ved den fælles gudstjeneste i domkirken ved juleafslutningen, og han velsigner skolen og eleverne, når skoleåret indledes.

”Ja, det er lidt usædvanligt, at vi har lukket en præst ind, men jeg kan kun på det varmeste anbefale andre skoler at være åbne og gøre det samme. Ikke for at missionere, men for de unges bedste”, siger Jørgen Kühl, rektor på A. P. Møller Skolen, der har knap 600 elever fra 7. klasse til og med 3.G.

Han sad i 2007-2013 i Danske Sømands – og Udlandskirkers bestyrelse som repræsentant for Dansk Kirke i Sydslesvig, og det var blandt andet hans mål, at det skulle munde ud i en ungdomspræst.

”For det er et behov. Jeg kunne fornemme på de unge, at de er et sted i verden, hvor de har behov for at tale om eksistentielle spørgsmål på en anden måde. De unge lever i en udsat

virkelighed i dag. En del af dem har sorg, sygdom eller depression tæt inde på livet".

"Jeg sagde tidligt, at det var vigtigt for mig som rektor, at vi fik en præst knyttet til skolen, og det var der opbakning til, fordi vi er i det danske mindretal. Kirken og præsterne er en naturlig del af mindretallet".

Konfirmandundervisningen foregår på skolen efter skoletid, og skole og kirke har fælles aktiviteter.

"Det er ikke missionsvirksomhed. Ungdomspræsten tager sig af klassisk ungdomsarbejde. Han er i stand til at give de unge anderledes svar og – nok allervigtigst – at lytte. Præsten kan forholde sig professionelt til livets store og åbne spørgsmål. Om det vi ikke ved, men måske tror, og jeg er sikker på, at vi har reddet en del unge sjæle, fordi de kan tale med præsten om ting, som bevæger dem", siger Jørgen Kühl.

KULTURBÆRERE

Men det er ikke kun ungdomspræsten, der har stor betydning. Det har de danske præster generelt ifølge Jørgen Kühl, der også er professor i moderne europæisk historie med speciale i mindretalsforhold ved Europa-Universitetet i Flensborg.

"Præsterne spiller en stor rolle i det danske mindretal. Det gør de i forhold til konfirmandundervisningen, børne-unge-arbejdet og ældrearbejdet".

"De er om nogen kulturbærere og formidler ikke kun den danske folkekirke, men er multiplikator for dét at være dansk. De indgår i det kulturelle arbejde og varetager også i visse tilfælde mindretallets interesser politisk. En af præsterne var opstillet for SSW ved det seneste lokalvalg i Flensborg", fortæller Jørgen Kühl.

TYSKERE VÆLGER DET DANSKE

Men mindretallet ændrer sig. Jørgen Kühl kan på sin skole se elever gå med en t-shirt, hvor der står «Bindestregs-dansker». Ja, de taler dansk, går på en dansk skole, men de lever også i Tyskland, og i dag er sameksistensen mellem danskere og tyskere ifølge Jørgen Kühl uproblematisk.

Faktisk er der mange af eleverne på hans skole, eller nok rettere deres tyske forældre, der har valgt A. P. Møller Skolen til.

"Vi lavede i januar 2017 en undersøgelse af, hvor mange af gymnasieelevernes forældre, der havde gået i dansk skole. Jeg blev noget overrasket. Der var kun tre procent, hvor begge forældre havde gået i dansk skole. 30 procent af eleverne havde en forælder, som havde gået i dansk skole, mens 67 procent af eleverne ikke havde nogen forældre, der havde gået i dansk skole, siger Jørgen Kühl, der tilføjer, at intentionerne med København-Bonn-erklæringerne fra 1955 næsten er "overopfyldt". Her står der nemlig, at aftalen skal fremme fredelig udvikling og sameksistens i grænselandet.

Mindretallet i Sydslesvig består ifølge Jørgen Kühl af to segmenter. Det danske, nationale mindretal, hvor det danske går i arv, og de såkaldt postnationale, som har valgt det danske mindretal til, primært tyskere.

Det anslås, at mindretallet i Sydslesvig består af ca. 50.000 personer, men man ved det reelt ikke. Mindretallets kulturelle hovedorganisation Sydslesvigsk Forening har 15.000 medlemmer. Foreningerne under Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger har 11.000 medlemmer.

TO SEGMENTER I MINDRETALLET

På Jørgen Kühls skole er der altså mange tyske forældre, der har valgt, at deres børn skal gå i en dansk skole. Det har Jørgen Kühl brugt som en illustration til at definere mindretallet på en ny måde. En måde, som godt nok har provokeret flere og gav en del debat i mindretallet.

"Der er to segmenter i det danske mindretal. Det danske, nationale mindretal, som gennem flere generationer har prøvet at leve et så dansk liv som muligt i Tyskland med det danske sprog, den danske kultur, som medlem af den danske kirke, lytte til dronningens nytårstale og bruge Dannebrog".

"Og så er der dem, jeg kalder de postnationale. De har valgt mindretallet til ved at sende deres børn i den danske børnehave og i den danske skole og måske melde sig ind i det politiske parti SSW. Det er altovervejende familier med tysk udgangspunkt, men der er også andre. De tilvælger det danske uden at fravælge Tyskland. Og nogle kalder sig bindestregsdanskere".

"Vi ved reelt ikke hvorfor. Vi har kun samtaler at tage afsæt i, og det kan være vidt forskellige årsager, men jeg kunne forestille mig, at det har noget med pædagogikken at gøre og med den danske kultur. Tyskerne i Nordtyskland elsker alt, hvad der er skandinavisk".

"Med et valg af en dansk skole og uddannelse åbner der sig også et anden arbejdsmarked og andre uddannelsesmuligheder", siger Jørgen Kühl.

Mindretallet har altså en ret stor tiltrækningskraft, og ifølge Jørgen Kühl er det denne tilgang, der betyder, at mindretallet reproducerer sig selv – og overlever.

"Vi lever i en tid, hvor vi bliver internationale europæere. Det kan med tiden blive sværere at fastholde en mindretalsidentitet, og det er en kæmpe udfordring for det danske mindretal, også for de danske præster", siger Jørgen Kühl. ■

BLÅ BOG

Jørgen Kühl er født i Rendsborg, student fra Duborgskolen i Flensborg, cand.phil. i historie fra Aarhus Universitet 1990, ph.d samme sted i 1994. Første leder på Dannevirke Museum, herefter direktør for Institut for Grænseregionsforskning. 2006 leder af A. P. Møller Skolen, ridder af Dannebrog 2017.

Har forelæst på mange universiteter i Danmark og udlandet.

EN BRO-BYGGER I SYDSLESVIG TAKKER AF

DER ER SKET MEGET I DE 35 ÅR, VIGGO JACOBSEN HAR VÆRET PRÆST I FLENSBORG. FLERE OG FLERE STEDER LÅNER DE DANSKE PRÆSTER DE TYSKE KIRKER TIL GUDSTJENESTE, OG DEN DANSK-TYSKE SALMEBOG VOKSER OG ER DELVIST BETALT AF DEN TYSKE KIRKE.

Viggo Jacobsen vil nødigt spå om den danske kirkes fremtid i Sydslesvig. Om den efterhånden svinder ind i takt med, at generationer afløser generationer. "Men jeg mener i den grad, at vores præster er med til at give mindretallet identitet og forståelse af hvilken kultur, de er rundet af", siger den afgående provst.

Anette Jorsal, *journalist*

Viggo Jacobsen lægger et par salmebøger på plads i Helligåndskirken i Flensborg. Både Den Danske Salmebog og Deutsch-Dänisches Kirchengesangbuch/Salmer på dansk-tysk. Der er sket meget, siden Viggo Jacobsen for 35 år siden begyndte som præst i den danske kirke i Sydslesvig. Han viser med to fingre hvor tynd, det første hæfte med salmer på både tysk og dansk var.

"Tænk sig, at den tyske kirke har været med til at betale salmebogen. Det er jo fantastisk. Og da jeg havde 25-års jubilæum som provst, gik jeg ind i kirken i procession sammen med biskop Marianne Christiansen, men jeg gik ud med den tyske biskop. Herligt, at det kan lade sig gøre. Når jeg tænker på, hvordan det var", siger Viggo Jacobsen med et smil, mens han ryster på hovedet.

Han var barn lige på den anden side af den dansk-tyske grænse. Dengang legede man ikke med tyske naboers børn, og da han gik i gymnasiet i Åbenrå, havde man intet med eleverne på det tyske nabogymnasium at gøre. Derfor er glæden ved at se sameksistensen i dag stor.

"Men der er ingen automatik i, at det bliver bevaret. Se nu bare i Chemnitz, hvordan nogle falder tilbage i fronterne. Derfor er det vigtigt, at vi bliver ved med at fortælle, hvad der er sket, og at vi vil det her", siger provsten.

Viggo Jacobsen troede i 1983, at Flensborg skulle blive en mellemlanding, men han blev så glad for at arbejde for det danske mindretal, at det nu er blevet til 35 år, heraf 25 år som provst.

Dengang var der mere tid til husbesøg, for det forventedes, at præsten kom til 70-års fødselsdage og opefter, men han kom også hos dem, hvor han kunne mærke, at der var et behov.

"Det er noget helt særligt at få lov at komme så tæt på mennesker og høre deres historie. Man får en enorm respekt for, hvordan de har klaret sig i en hård tid, og deres glæde ved det danske smitter af på éns egen forståelse af det danske, siger Viggo Jacobsen, der stopper i embedet sidst på året".

Den danske kirke i Sydslesvig er ganske vist støttet af den danske stat, men det er reelt en forening, man skal melde sig ind i. I dag er der 6.000 medlemskaber, 1.000 færre, end da det var på sit højeste, mens Viggo Jacobsen har været provst (et medlemskab tæller oftest en hel familie). Der er skåret to præstestillinger væk, og i dag er der 22 præster inklusiv provsten.

Han synes, kirkegangen er god, for der kommer knap 35.000 til knap 1.200 gudstjenester om året, men han er bekymret for det faldende konfirmandtal. Omkring en tredjedel af en årgang bliver konfirmeret.

I Sydslesvig er man præst på lidt andre vilkår end i Danmark. Præsten skal ofte selv hyre organist, og ude på landet har man ikke sin egen kirke. Det kan være en festsal, som bruges til gudstjeneste. Et skab åbnes op, og et alter toner frem. Men også her er der sket en udvikling. Flere steder er man begyndt at bruge den lokale, tyske kirke. ■

Den Danske Kirke i Sydslesvig har knap 6.000 medlemmer (et medlemskab kan tælle en hel familie).
Viggo Jacobsen er tilknyttet Helligåndskirken, der ligger midt på gågaden i Flensborg. Kirken bliver besøgt af godt 40.000 gæster om året, efter at kirken i 2013 fik et kunstværk af Bjørn Nørgaard. Tidligere havde kirken godt 26.000 gæster om året.

PRÆSTENS PERSON ER TIL BEDØMMELSE

PRÆSTEN SKAL I DAG NAVIGERE I ET FARVAND, HVOR MANGE SELV KONSTRUERER DERES RELIGIØSITET, OG HVOR MENIGHEDEN I STIGENDE GRAD SAMLES I FORSKELLIGE SAMMENHÆNGE, MEN ALDRIG MØDES. I DEN VERDEN HAR PRÆSTENS PERSON AFGØRENDE BETYDNING.

Anette Jorsal, *journalist*

Præsten skal være en person, vi har tillid til. Præsten skal sige de relevante ord. Jeg skal som kirkegænger være tryg i selve liturgien. Det skal præsten sørge for. Og præsten skal være god at snakke med. Helst sådan lidt "flink-fyr-agtig" – uanset køn. Og så skal præsten en hel masse andre ting. Med andre ord: Præstens person har stor betydning.

Det er sådan groft sagt, hvad forsker og teolog Kirstine Helboe Johansen, Aarhus Universitet, kan uddrage af et mindre studie, hvor hun egentligt spurgte brudepar om deres ønsker til en vielse, men i samtalen bød de ofte ind med ønsker til præsten. Der var ret tydeligt to tendenser. Præsten skulle være den liturgiske autoritet og en flink fyr.

"For det første skal præsten være specialist i kirkerummet og i dét, der skal ske i rummet. Præsten skal være autoriteten i forhold til at kunne skabe gode ritualer, gode liturgier og kunne sige meningsfyldte og relevante ord".

"For det andet er præstens autoritet faldet lige som lægens, lærerens, advokatens, og hvad vi ellers plejer at bunke sammen. Præstens autoritet kan ikke længere bæres af embedet alene. Det betyder, at præsten som person har fået en enorm betydning".

"Præsten skal være én, som man personligt kan have tillid til, og én, som er god at snakke med", siger Kirstine Helboe Johansen.

De to ting – præstens autoritet i forhold til kirkerummet og præsten som person – er ifølge forskeren gensidigt afhængige af hinanden. Det betyder f.eks., at præstens autoritet kan falde, hvis man har haft en dårlig oplevelse. Og omvendt.

"DET HER ER MIT STED"

For Kirstine Helboe Johansen er det helt grundlæggende, at præsten er den, der fejrer gudstjeneste med sin menighed og står for liturgiske handlinger som vielser, dåb, begravelser for et meget bredt udsnit af sognet.

"For mig er det her, at præstens betydning begynder, og alt, hvad præsten derudover skal være - og det er rigtigt, rigtigt mange ting – kommer derudaf". ▶

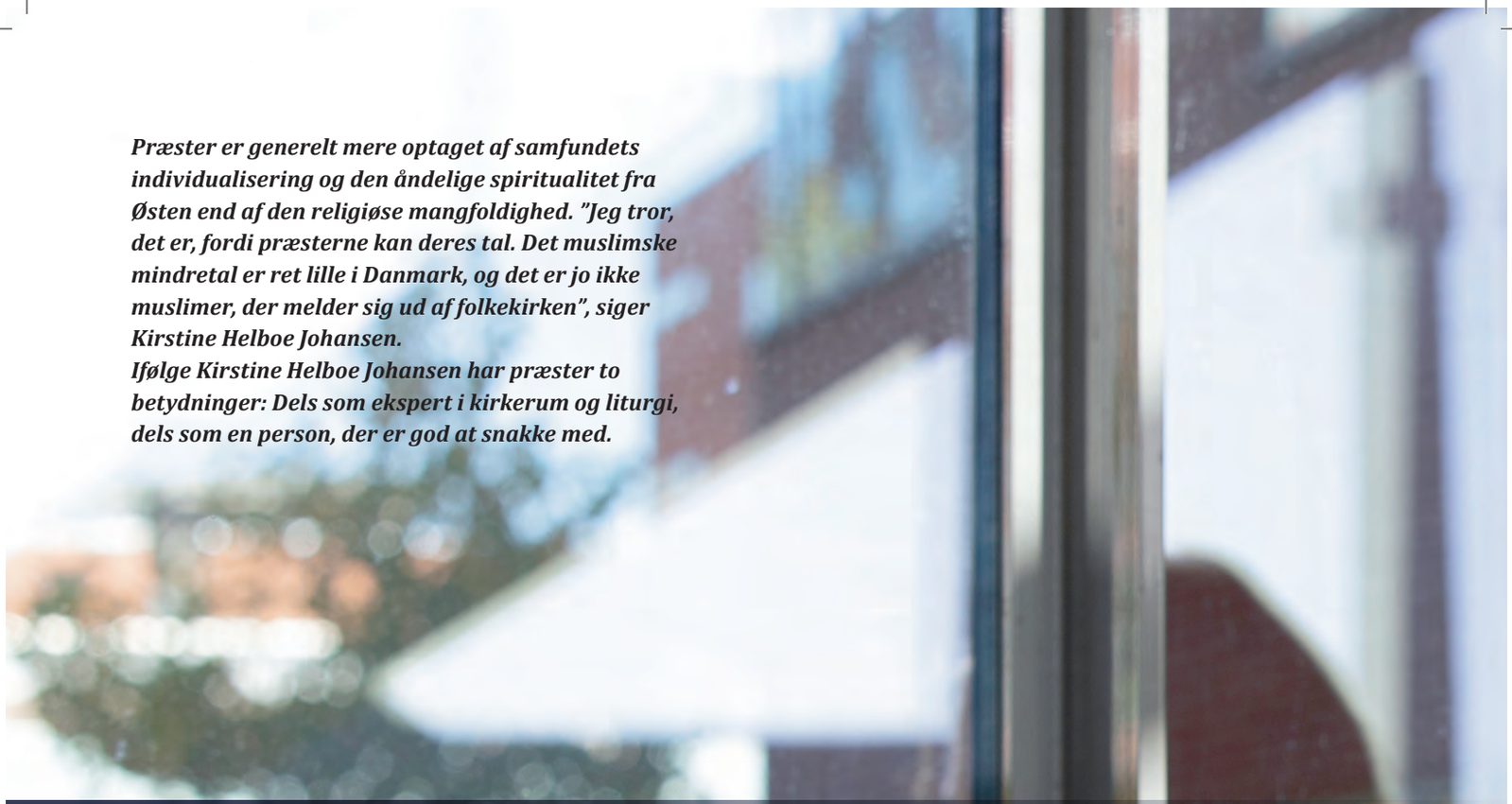

Præster er generelt mere optaget af samfundets individualisering og den åndelige spiritualitet fra Østen end af den religiøse mangfoldighed. "Jeg tror, det er, fordi præsterne kan deres tal. Det muslimske mindretal er ret lille i Danmark, og det er jo ikke muslimer, der melder sig ud af folkekirken", siger Kirstine Helboe Johansen.
Ifølge Kirstine Helboe Johansen har præster to betydninger: Dels som ekspert i kirkerum og liturgi, dels som en person, der er god at snakke med.

"Gudstjenesten og de kirkelige handlinger fylder rigtigt meget i kirken, fordi det er det primære mødested mellem kirken og dens medlemmer. Kirken har for eksempel stadig en høj procentdel af begravelser. Her har præsterne det privilegium og ansvar, at de kommer ind i folks liv og kommer utroligt tæt på, og deres håndtering er meget vigtig for, hvordan begivenheden erindres.

Præsten betyder også meget i forhold til, om "jeg føler, det her er mit sted"".

"Præstens autoritet i forhold til liturgisk baserede handlinger som for eksempel Valentine, fastelavnsgudstjeneste, vielser, juleafslutning for skoler er ret afgørende for, om folk anser kirken for at være et sted, der har noget med dem at gøre. At jeg får noget at vide, som jeg ikke kunne sige mig selv. At jeg gør det i kraft af præstens evne til at få sagt noget, jeg ikke selv kunne sige ind i min hverdag".

"En vigtig del af at fejre gudstjeneste er at kunne fortolke evangeliet og bibelen ind i hverdagen. At give et teologisk bud på, hvordan kristendom og de kristne tekster kan være meningsfulde i dag. Der, hvor man nu er. Om det er i aftenhøjskolen, til dåbsjubilæum eller på markedspladsen", siger Kirstine Helboe Johansen.

SELVKONSTRUERET RELIGIØSITET

Gennem årene har præstens betydning ændret sig markant. I dag skal præsten navigere i en verden, hvor mange konstruerer deres religiøsitet. Tilbage i 1800-tallet og frem til 1960'erne befandt præsterne sig i en teologisk mangfoldighed, hvor de kirkelige retninger fyldte meget.

"Som min kollega Lene Kühle har påpeget, er vi gået fra et teologisk pluralistisk land til et religionspluralistisk land, efter de første gæstearbejdere kom til landet og den efterfølgende migration. Det er en afgørende forandring i det 20. århundrede i forhold til det felt, som præsterne spiller i. Til gengæld er det i dag ikke så nemt at kategorisere de forskellige, kirkelige retninger som grundtvigianere og Indre Mission og andre".

"Mens dele af den teologiske og kirkelige verden fortsat er optaget at de traditionelle kirkelige retninger, er de fleste præster optaget af den stigende individualisering og spiritualisering. Den spirituelle åndelighed, særligt fra de østlige religioner, som via USA er kommet til Danmark, er egentlig det, som præsterne oplever som den største udfordring i deres daglige arbejde".

"Folk har altså bevæget sig fra at knytte sig til en bestemt kirkelig gruppe tilbage i 1900-tallet til i dag, hvor de konstruerer deres egen religiøsitet".

MANGE STEMMER

Præsten skal i dag både tale til den stabile menighed og til dem, der selv udvikler deres egen version af tro og kristendom.

"Marlene Lorensen, min kollega i København, siger, at prædikenen skal være polyfon – altså at der skal være plads til mange stemmer i prædikenen. I enhver bibeltekst er der forskellige stemmer. Der er for eksempel både farisæeren, Jesus og den spedalske, der blev helbredt på sabbatten. Det er sådan set tre forskellige perspektiver på den samme begivenhed".

"Som præst skal man forstå at læse de gamle tekster og insistere på, at det siger noget, som er interessant for mennesker dengang og i dag".

MENIGHED MED MANGE GRUPPER

I en virkelighed, hvor menigheden består af grupper, der kommer til forskellige arrangementer i kirken, og hvor mange selv vil klare det der med troen, er der nok af udfordringer til præ-

KIRSTINE HELBOE JOHANSEN
Teolog fra Aarhus Universitet 2005. Ph.D. fra Aarhus Universitet 2009.
Forsker i religion og teologi herunder blandet andet gudstjenestens teologi, embedsteologi, moderne kristendom. Hun er ansat ved Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet, hvor hun også underviser kommende teologer.

sten, også i fremtiden. Som forsker er Kirstine Helboe Johansen ked af at spå, for ”man kan næsten kun tage fejl”, som hun siger, men hun ser dog to bevægelser.

”Dåbstallet falder. Flere forlader folkekirken. De siger: ”Tak for denne gang. Enten er vi a-religiøse, eller også behøver vi i alle tilfælde ikke en organisation at være religiøse med. Det skal vi nok selv finde ud af”.

”Men der er også en anden tendens. I de senere år har der faktisk været en stigning af folk, der af og til kommer i kirke. Til børnegudstjeneste, halloween, babysalmesang. En fortætning, hvor vi ser flere komme i kirke en gang imellem, og dermed også flere, som føler sig som en del af kirken, selv om de aldrig eller sjældent deltager i søndagens gudstjeneste”.

”Jeg tror præstens sværeste opgave bliver, hvordan vi får mindsket sivningen fra kirken og samtidig håndterer fortætningen på en måde, så det er én menighed, til trods for at de kommer på forskellige tidspunkter til forskellige aktiviteter. Det er næsten mere interessant end sivningen, for at anerkende den brede menighed er en del af værnet mod sivningen”, siger Kirstine Helboe Johansen, og fortsætter:

”Jeg tror, det bliver den store udfordring de kommende år. Hvordan har man en menighed, som kommer hyppigt, men aldrig mødes. Man skal jo gerne have en fornemmelse af, at dem, der kommer i løbet af ugen, er kirken. Præsten agerer blæksprutte, og spørgsmålet er, om det efterhånden er præsten, der bliver kirken. Eller er det de små grupper? Sagen er, at det er menigheden, der er kirke, og hvordan får vi den til at tage ansvar for at være kirke sammen med præsten, når de aldrig mødes?” ■

VOXPOP

Hvilken betydning har præsten for de enkelte personer på kirkebænken? Vi har talt med otte menighedsrådsmedlemmer om præstens rolle og betydning.

HANS PETER AARØE PETERSEN, VONSBÆK SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *I dag.*
Det er vigtigt, at en præst: *Kan snakke med alle mennesker.*
Min præst: *Er min kontaktperson til kirken, og hende der forkynder evangeliet ud i sognet.*

HENNING VOHS, NOTMARK SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst:
For kun to dage siden. Da vi var til budgetmøde.
Det er vigtigt, at en præst:
Gør meget for konfirmanderne og kirkelivet i sognet.
Min præst: *Er omgængelig. Og god at have med at gøre.*

RASMUS KONGSTED HAUGAARD, VILSTRUP SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst:
I onsdags, da vi var til salmestafet.
Det er vigtigt, at en præst: *Kan skabe tillid. Og at det er en person, man kan komme til. Og en person, man kan tale med.*
Min præst: *Betyder en del for mig, og det er også derfor, at jeg valgte at gå ind i menighedsrådet. Han betyder meget, og det betyder meget, at jeg har en præst, jeg har tillid til.*

HELMUTH MISCH, CHRISTIANS SOGN, SØNDERBORG:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *Til vores menighedsrådsmøde, og så hilser vi også om søndagen efter gudstjenesten.*
Det er vigtigt, at en præst: *Kan lytte til sin menighed, og være "almindelig" ved for eksempel at invitere en hjem til sig. Jeg har brugt min præst privat.*
Min præst: *Giver mig en sikkerhed. Når man kommer til ham, er han altid åben for at lytte til det, man vil snakke med ham om.*

RIGMOR JUHL,
EGERNFØRDES DANSKE MENIGHED I SYDSLESVIG:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *Til frokost da vi spiste sammen, og vi sad og snakkede.*
Det er vigtigt, at en præst kan: *Formidle mellem alle folk, og være åben og lytte til folk. Præsten skal have fingerfornemmelse med alle situationer.*
Min præst: *Betyder, at vi har et godt samarbejde i menighedsrådet. Og så kan min præst og jeg også have personlige samtaler, hvor vi diskuterer svære emner omkring tro.*

KIRSTEN MARCUSSEN,
NOTMARK SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *I går, i forbindelse med en faktura.*
Det er vigtigt, at en præst: *Kan evne at formidle budskabet, dagens evangelium, og få det knyttet ind i den tid, vi lever i. Og kan hjælpe os til at forstå, hvad vi skal gøre nu i vores tid som kristne mennesker.*
Min præst: *Betyder ret meget for mig og har støttet mig i svære tider.*

KAREN MARGRETHE WINTHER,
SANKT NICOLAI SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *Vedrørende opgaver i menighedsrådsarbejdet. Men vi er løbende i kontakt qua menighedsrådsarbejdet.*
Det er vigtigt, at en præst: *Kan formidle budskabet om Gud og kristendommen. Men det er også vigtigt, at de har en empatisk forhold til menigheden og kan få skabt det gode samarbejde på tværs både med menighedsråd og samfundet uden for kirken.*
Min præst: *Har betydning, når jeg sidder på kirkebænken søndag formiddag og lytter til prædikenen. De prædiker på en måde, hvor de fanger mig.*

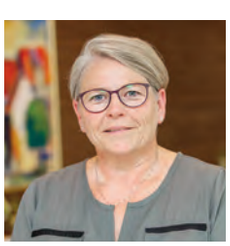

HELLE PEDERSEN,
SMIDSTRUP SOGN:
Jeg var sidst i kontakt med min præst: *I forgårs, vedrørende personaleanliggender og nogle arrangementer, som vi afholder i næste uge.*
Det er vigtigt, at en præst: *Kan holde en god prædiken og er en præst, der kan samle sognet og være præst for alle i sognet.*
Min præst: *Er en person, der fylder meget hos mig. Det er en person, jeg altid kan komme til og tale med.*

"Menighedsrådet bliver betragtet som et sted, hvor man skal holde af hinanden og spise æblekage sammen. - Erling Andersen, lektor ved FUV.
Hvis man hele tiden gør alt, hvad man kan, for at undgå en konflikt, kan det meget let medføre konfliktskyhed, og hvis man er konfliktsky, kan man være med til at skabe en konflikt. - Signe Steenfeldt, psykolog hos FAR.
Et menighedsråd burde professionaliseres og blive bestyrelsesagtig. - Kirsten Moesgaard, kirkekonsulent."

DET TAGER EN KRIG AT LØSE EN KONFLIKT

DET GÅR SOM REGEL GALT, HVIS FORVENTNINGSAFSTEMNINGEN IKKE ER PÅ PLADS. ALLE SKAL KENDE DERES ROLLER, OG BEGGE PARTER ANERKENDE KONFLIKTER SOM ET VILKÅR. LÆS FIRE BUD PÅ KONFLIKT OG LØSNING.

Anette Jorsal, *journalist*

Flaget er hejst, og forventningens glæde er stor, når en ny præst træder ind i et ledigt embede i en kirke. Menighedsrådet har mange ønsker til det fremtidige samarbejde, og præsten glæder sig til at forkynde og undervise og en hel masse andet.

Alle går ind med de bedste intentioner, men i nogle tilfælde kører de to parters forventninger forbi hinanden. I værste fald ender det i en konflikt. Og hvad gør man så? Fire personer giver i denne artikel bud på, hvorfor det kan gå galt, hvad man skal være bevidst om, og hvordan nye tiltag kan være med til at forebygge de ulykkelige situationer. For en konflikt er opslidende og ufrugtbar for alle.

"Det tager kun få sekunder at bryde tilliden ned mellem parterne, men det tager en krig at bygge den op igen. Det ved alle teologer. Det står på side to! På side et går det jo meget godt med skabelsen. Det er faktisk såre godt alt sammen ifølge skaberen selv. Men fra side to går det galt, og resten af Bibelen handler sådan set om, hvordan vi håndterer det", siger Erling Andersen.

Han er lektor ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) og underviser også på Pastoralseminariet, efter mange år som sognepræst bl.a. i Nr. Bjert Kirke. Håndtering af konflikter indgår i undervisningen, og han har været ude og løsne op for en lang række konflikter i sogne rundt i landet. Gang på gang har han oplevet, at en konflikt bunder i, at der ikke er klare aftaler mellem parterne. At forventningerne ikke er afstemt.

"Et godt samarbejde kræver, at man fra starten indgår i samtaler og laver en ordentlig forventningsafstemning og jævnligt følger op på den. Hvad kan præsten forvente af menighedsrådet og omvendt. Når vi ser mange af stillingsopslagene, hvor der søges en præst, er det jo helt vildt, hvad en præst skal nå at lave. Det fylder somme tider tre-fire sider! Hvad forestiller de sig i grunden?"

GAMLE KONFLIKTER

Konflikterne er sjældent dukket op med meget kort varsel. Den har vokset sig større og støre med tiden.

"Det går galt, når for eksempel en kontaktperson overtræder sine beføjelser og gør noget, som ikke er beskrevet nogen steder. Eller når et medlem af byggeudvalget tager en beslutning, som han måske var nødt til at tage, men som ikke var afklaret på forhånd. Så udvikler det sig stille og roligt. Så begynder snakken. Så opstår mistilliden. Så udvikler det sig til en personkonflikt, og til sidst kan de ikke li' hinanden. Hvis vi så går tilbage i historien, kan vi ofte se, at det begyndte egentlig, fordi der ikke var klare aftaler", siger Erling Andersen.

Derfor er det ifølge Erling Andersen for eksempel nødvendigt med en ordentlig mødekultur og har en klar dagsorden.

”Når man ser nogle dagsordener og referater, kan de være temmelig overfladiske og intetsigende med ”Nyt fra formanden” og ”Nyt fra udvalgene”, og medlemmer aner ikke, hvad de skal forberede sig på inden mødet”, siger Erling Andersen.

Han mener i det hele taget, at mange menighedsråd har en tendens til at ville være sociale fællesskaber.

”Menighedsrådet bliver betragtet som et sted, hvor man skal holde af hinanden og spise æblekage sammen. Men menighedsrådet er ikke et sted, hvor man skal holde af hinanden og spise æblekage sammen. Det er et professionelt fællesskab, hvor man har en myndighedsopgave”.

PROF SOM EN BESTYRELSE

Kirsten Moesgaard, der som kirkekonsulent ofte har været involveret i konfliktmægling, lægger også vægt på, at ALLE i menighedsrådet skal have en professionel tilgang til arbejdet, og hun mener, at et menighedsråd burde hedde en bestyrelse.

”Menighedsrådet består af de folkevalgte, præsten og medarbejderrepræsentanten, og de tre parter har det samlede ansvar for sognets liv og vækst. Hvad vil vi, og hvordan udfører vi det. De udgør den samlede bestyrelse. Ja, det hedder det ikke, men jeg tænker, at det snart kommer til at hedde sådan, for et menighedsråd skal agere professionelt - som en bestyrelse”.

”Der, hvor det nogle gange går skævt, er, når de folkevalgte mener, at de først og fremmest skal tage sig af drift og penge, og præsten kun skal tage sig af indholdssiden, men det er en enhed med et samlet ansvar, og parterne skal kende rollehæftet. Der skal være evner og vilje fra begge sider til at kunne og ville tage det fælles ansvar, og de skal kende reglerne for samvirke og samspil”.

”Man kommer rigtigt langt, hvis man kan sit rollehæfte”.

KÆDEN HOPPER AF

Hun understreger også vigtigheden af, at beslutninger bliver taget på møder, og at de bliver bakket professionelt og loyalt op udadtil.

”Kæden hopper af, hvis nogle står i Brugsen og siger: ”Ja, vi vedtog godt nok det og det, men jeg er ikke enig”, eller hvis beslutninger bliver taget i kirkedøren. Menighedsråd er en myndighed, og det skal man være sig bevidst”, siger Kirsten Moesgaard.

Derfor er det ifølge konsulenten også vigtigt, at menighedsrådet er åbent over for forskellighed og rummelig over for mindretal, og det kræver en rigtig god kommunikation.

OP MED ARBEJDSMILJØET

Signe Steenfeldt peger på, at det psykiske arbejdsmiljø i kirken bør have menighedsrådets opmærksomhed nøjagtig som andre områder. Et godt arbejdsmiljø kan være med til at forhindre, at konflikter vokser sig større. En væsentlig del af Signe Steenfeldts arbejdsområde er konflikthåndtering ude i sognene. Hun ▶

er psykolog og én af de tre medarbejdere i FAR, Folkekirkens Arbejdsmiljø Rådgivning, som blev etableret i september 2016.

”Menighedsrådet skal prioritere arbejdsmiljøet, men også have indblik i, hvordan man skaber et godt arbejdsmiljø. Det er lige så vigtigt som vedligehold af bygninger, og vi møder somme tider medarbejdere, der siger, at grønne alger står højere på dagsordenen i menighedsrådet end arbejdsmiljøet”, siger Signe Steenfeldt.

FAR

Folkekirkens Arbejdsmiljø Rådgivning, etableret i september 2016. Folkekirkens Arbejdsmiljøråd tog initiativ til FAR, efter at en rapport i 2012 viste, at der er et forholdsvist højt konfliktniveau i folkekirken. FAR er brancherettet, partsneutral og har opbakning fra alle involverede organisationer på kirkens arbejdsplads.

KONFLIKT ER ET VILKÅR

I øvrigt mener hun, at man skal anerkende konflikten.

”Konflikten er et vilkår ved at gå på arbejde. Et arbejdsliv uden konflikter er en illusion, lige som et liv uden uoverensstemmelser generelt ikke er noget, man kan undgå. Hvis man hele tiden gør alt, hvad man kan, for at undgå en konflikt, kan det meget let medføre konfliktskyhed, og hvis man er konfliktsky, kan man være med til at skabe en konflikt”.

”Når vi fra FAR kommer på banen i forhold til en konflikt, har konflikten som regel eksisteret længe, og vi oplever ofte, at man har prøvet at skjule konflikten eller køre den i kulissen, men det optrapper i stedet konflikten”.

”Det gælder i stedet om at være klædt på til at håndtere konfliktet. Det handler meget om hvilken kultur, man har på arbejdspladsen i forhold til at møde konflikten. At man gør det alle sammen i stedet for, at der er en, der sidder alene med konflikten. Ved at snakke kan man nå virkelig langt”, siger Signe Steenfeldt.

Når først konflikten er der, er det vigtigt, at der er en vilje hos begge parter til at løse den. Parterne skal simpelthen var indstillet på mægling. Uden vilje – ingen vej.

”Begge parter skal øve sig på at se sagen fra den anden side. De skal forsøge at skifte perspektiv og ikke kun se konflikten fra eget synspunkt”, siger Signe Steenfeldt.

Alle tre – Erling Andersen, Kirsten Moesgaard og Signe Steenfeldt – fortæller, at det tager lang tid, meget lang tid, at løse en konflikt. Der skal oparbejdes nye vaner, ny måder at se hinanden på, en ny kultur.

NY ORDNING KAN HJÆLPE

For nyuddannede præster er det et stort skridt at begynde i sit første embede og finde sine egne ben at stå på. Januar 2018 trådte en ny uddannelsesplan for præster i kraft. Ordningen hedder Ny Præst, og den omfatter et langt mere fokuseret introduktionsforløb over 20-24 måneder, som skal give den nyudklækkede præst en god start i sit embede. Ny Præst omfatter blandt andet et integreret praktikforløb i løbet af de 19 ugers undervisning på Pastoralseminariet, men også et introduktionsforløb lokalt.

Hvert stift har nemlig ansat en uddannelseskonsulent, som har kontakt til den nye præst blandt andet i forhold til uddannelse, men som også kommer på besøg hos præsten i løbet af introduktionsperioden. Det hele sluttes af med samtaler med bl.a. provst, uddannelseskonsulent og en repræsentant for menighedsrådet.

”Målet er en bedre og mere professionel understøttelse af de nye præster i deres første embede. Det skal lette overgangen fra studie til embede. Det skal gerne være med til at fastholde præsterne og være med til at rekruttere præster ved, at andre kan se, at kirken er en god og professionel arbejdsplads, siger Hans Vium Mikkelsen, rektor ved Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV) og fortsætter:

”Jeg vil ikke italesætte uddannelsesplanen som et tiltag, der er sat i verden for at forhindre konflikter, men det kan være med til at forebygge situationer, der kunne føre til konflikter”, siger Hans Vium Mikkelsen. ■

NY PRÆST

En ny uddannelsesplan trådte i kraft i januar 2018 og skal blandt andet skal understøtte de nyuddannede præster i deres første embede. Stifterne har ansat uddannelseskonsulenter, som opsøger de nye præster og bl.a. varetager opgaven med obligatorisk efteruddannelse. Introduktionsforløbet for den nye præst i sognet løber over 20-24 måneder.
Læs mere på www.fkuv.dk.

7 KONKRETE KOMPETENCER

I FEBRUAR MÅNED GODKENDTE KIRKEMINISTERIET OG BESTYRELSEN I FOLKEKIRKENS UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER EN NY KOMPETENCEPROFIL FOR PRÆSTER. DET VAR FOLKEKIRKENS UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER, SOM SELV HAVDE FÅET TIL OPGAVE AT UDFÆRDIGE DEN. PROFILEN TAGER UDGANGSPUNKT I 7 KONKRETE KOMPETENCER, OG BESKRIVER DERIGENNEM HVAD EN PRÆST BØR KUNNE, OG HVILKE KOMPETENCER, MAN KAN FORVENTE, AT EN PRÆST BESIDDER. LÆS MED, NÅR 7 AF STIFTETS PRÆSTER FORTÆLLER, HVORDAN DE SELV BRUGER DERES EVNER I DERES DAGLIGDAG.

PRÆSTER ADMINISTRERER MERE END MANGE SER. SOGNEPRÆSTEN I DALBY, JENS CHR. BACH IVERSEN, ER DESUDEN VALGT SOM KONTAKTPERSON.

Anette Jorsal, *journalist*

ADMINISTRATOR

har stor kontaktflade

Jens Chr. Bach Iversen havde allerede klokken otte og inden det aftalte interview med denne skribent en dåbssamtale. Det er slet ikke usædvanligt, for sognepræsten i Dalby Sogn har nemlig fundet ud af, at det ofte er nemmere at tale med begge forældre, inden far tager på arbejde, end at få ham hjem fra arbejde inden 17.

Jens Chr. Bach Iversen er kendt for at være god til at strukturere og organisere, lige fra sin egen kalender til friluftsgudstjeneste og præsternes indefodbold, og der er ikke langt fra at *organisere* til at *administrere*. Således er han også udpeget som kontaktperson i menighedsrådet. Det blev han for en håndfuld år siden, da menighedsrådet syntes, det var mere hensigtsmæssigt at have arbejdsgiverfunktionen tættere på arbejdspladsen.

”Jeg synes også selv, det giver mening. Det er en fordel, at vedkommende har indsigt i udnyttelsen af ressourcerne og kan være med til at omsætte menighedsrådets målsætning og visioner i det konkrete arbejde. Vi ved også, at mobning og konflikter oftere opstår, jo længere væk ledelsen er. Derfor kan der være behov for en nærværende ledelse, hvilket er sværere at være for de folkevalgte”, siger Jens Chr. Bach Iversen, der deler opgaven med en folkevalgt, så medarbejderne har en ekstra ventil.

Han sidder også i Præsteforeningens hovedbestyrelsen, og det kræver selvsagt en del kalendergymnastik at få alle aftaler presset ind.

”Det at kunne administrere sig egen tid er en utrolig vigtig del af kompetencebeskrivelsen i en stilling, hvor det grænseløse arbejde er et vilkår. Der er altid mere at gøre, men det skal man jo nødig bukke under for”, siger Jens Chr. Bach Iversen.

Det var mildest talt ikke for at tygge rundt i love og regler, at han i sin tid begyndte på teologi-studiet, men da han først blev præst, syntes han egentlig ikke, at det administrative var så fjernt for præstegerningen.

”Hjertet banker bestemt mest for det teologiske, for kristendommens møde med mennesker, men det møde kan præsten som en professionel, respektfuld og smidig administrator understøtte via den store kontaktflade, for eksempel personregistreringen giver. Jeg ser sådan på det, at staten har udliciteret personregistreringen til folkekirken, og borgeren skal hos os have den serviceydelse, som man bør i et moderne samfund. Den vare mener jeg også, præster leverer i et godt samarbejde med dygtige kordegne og sekretærer. Vi har arbejdet med den jobfunktion i århundreder, og vi har samlet en viden, som opbevares, øges og videregives”.

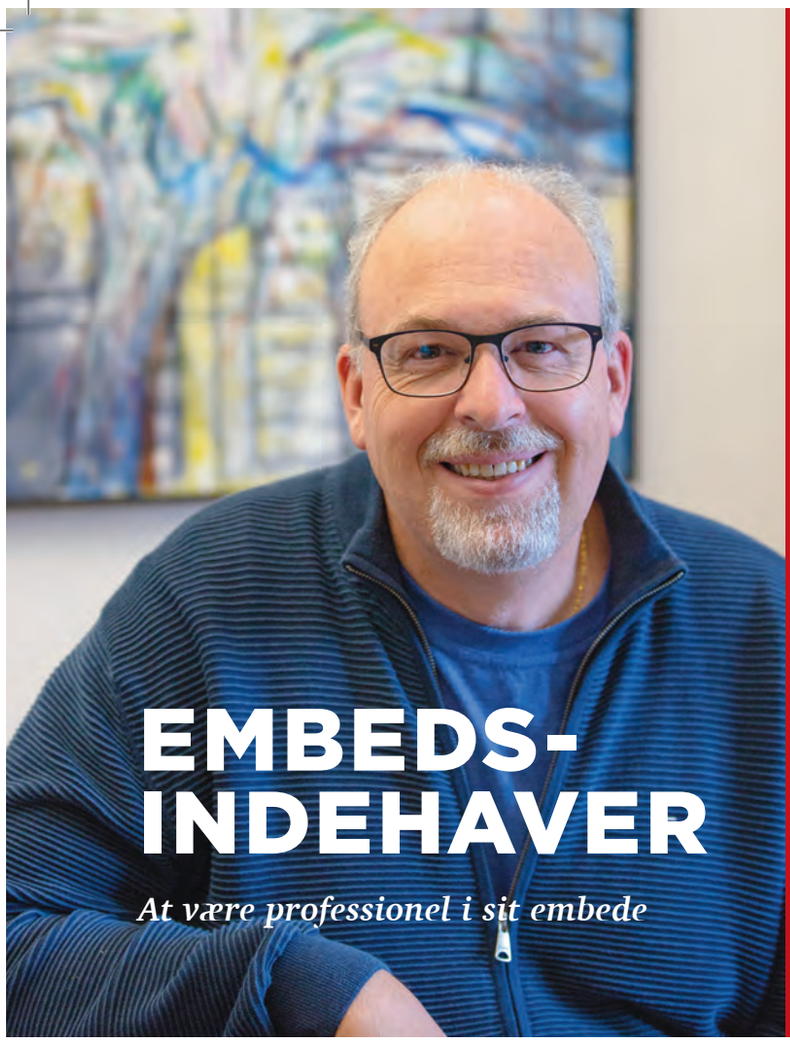

EMBEDS-INDEHAVER

At være professionel i sit embede

Læs kompetenceprofilen på Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenters hjemmeside www.fkuv.dk.

AT VÆRE TEOLOG ER FOR KARSTEN PETERSEN, SOGNEPRÆST I SCT. NICOLAI SOGN I VEJLE, ANKERPUNKTET FOR ALT HVAD, HAN SKAL FORETAGE SIG I SIT EMBEDE.

Anette Jorsal, *journalist*

Karsten Petersen er opflasket med det, som han selv kalder et aktivistisk kirkesyn fra dengang, han som ung var meget aktiv i FDF og i KFUM og KFUK. Han var derfor vant til, at meget kunne lade sig gøre. Fokus blev ændret, da han blev præst, og på et tidspunkt var der en præstekollega, som sagde til ham: ”Vi kan lave alt muligt. Vi kan stå på hovedet på alteret, hvis bare du kan argumentere teologisk for, at det er dét, vi skal!”

”Det har jeg siden tænkt meget over, for vi kan lave meget, men vi skal vide, hvad fundamentet og evangeliet er i det, vi gør. Den tilgang har jeg hevet frem flere gange, når jeg har fået flere ansvarsområder Det væsentlige er at få evangeliet til at stå helt klart”, siger Karsten Petersen.

Selv da han en smuk oktoberdag stod i Søndermarkskirken og skulle være med til at tage stilling til ny belysning, var evangeliet igen udgangspunktet for ham. Det handlede ikke om smart design, selv om det æstetiske har betydning, men om at fastholde, at lyset primært skal bruges til at se hinanden og se i salmebogen for at kunne synge med.

”Evangeliet skal være vores ankerpunkt i alt, hvad vi gør, og vores måde at handle på må ikke stå i vejen”, siger sognepræsten og siger videre:

”Folk skal have tillid til, at dét, jeg i min funktion som præst foretager mig, er rigtigt – at det er teologisk og kirkeligt holdbart. Vi har en ramme, der er kirkeligt bestemt, og som blandt andet sikrer, at folk ved, hvad der sker, når de kommer i kirke søndag formiddag. At der er noget genkendeligt. Det giver tryghed og ro”.

Som embedsindehaver er han først og fremmest teolog. Også når han sidder til møde i menighedsrådet, hvor han pointerer, at det er vigtigt at kende sin rolle i rådet. Han skal være så professionel i sit embede, at når han siger noget, er det ikke, fordi han har en specifik tilgang til teologi eller kirkeliv. Han forsøger at stå inde for, hvad folkekirken skal og ikke skal.

”Jeg skal udføre embedet på en professionel og ordentlig måde. Min kompetence ligger i, at jeg som teolog selvfølgelig har en viden om kristendommen og kirke, men jeg synes også, at den giver kompetence i undervisning og sjælesorg, og i samarbejde med frivillige, skoler, foreninger eller andre i samfundet. Det ligger i embedet, at vi skal være hinandens tjenere, men vi skal også tage ansvar. Den dobbelthed, at man både har ansvar og samtidig skal være tjener, ser jeg som embedsindehaverens spændingspunkt. Det dur jo ikke, at jeg udfører min kompetence med magt. Det er imod evangeliet. På den anden side siger evangeliet, at man skal bruge de evner, man har fået”.

KULTURBÆRER

... Musikken kan forskønne gudstjenesten

I LYSABILD-KEGNÆS SOGN HAR SOGNEPRÆST HANS HAVELUND EN FORTID SOM KONTRABASSIST. MED DEN ERFARING HAR HAN GIVET MUSIKKEN EN CENTRAL PLACERING.

Anette Jorsal, *journalist*

Det hænder jo, at der sker et lille kiks i kommunikationen. Som nu den søndag, da sognepræst Hans Havelund ikke lige havde styr på, at organisten havde fri. Hvad gør man så? Ja, præsten henter da bare sin cello, hiver lidt op i præstekjolen, sætter sig til rette og spiller cello til salmerne.

I Lysabild-Kegnæs Sogn er de nemlig så heldige, at præsten er uddannet kontrabassist, men også spiller cello. Hans mange år som musiker i flere symfoniorkestre, dirigent og musikunderviser gør han flittigt brug af som sognepræst, for som han siger:

”Musikken kan forskønne gudstjenesten”.

Det gør den i Lysabild-Kegnæs Sogn, når der for eksempel hvert år påskesøndag er en barokkantate med to violiner, et cembalo og præsten på forskellige basinstrumenter. Det sker også ved musikalske indslag i gudstjenesterne. Til Allehelgen er hovedvægten i gudstjenesten i Lysabild Kirke lagt på musikken.

”Det er selvfølgelig et problem, at der er en begrænset økonomi i forhold til købstadskirkerne, men jeg gør mit bedste og trækker på gamle kolleger fra Sønderjyllands Symfoniorkester”, siger Hans Havelund og tilføjer:

”Kirken har noget at fortælle kulturen, men kulturen har også noget at fortælle kirken. Kirkerne havde jo en flot musiktradition til midt i 1700-tallet, da oplysningstiden betød, at der blev lagt mere vægt på fornuften og rationalismen. Ja, nogle mente ligefrem, at præster på landet burde uddannes på landbrugsskoler end på universitetet, så de vidste noget om kartoffelavl! De æstetiske elementer blev nedtonet, og det blev ikke meget bedre af, at Tidehverv for knap 100 år siden fik lagt mere vægt på ordet og prædikenen”.

”Men jeg tilslutter mig helt Tine Lindhardt, biskoppen på Fyn, som siger, at der er mange måder at åbne evangeliet på. Også gennem billeder og musik”.

Faktisk blev Hans Havelund fanget af teologien, da han studerede på konservatoriet i Århus 1982-89, for han finansierede sin studier ved at være kirketjener ved Elsted Kirke, hvor Annelise Søndengaard var præst, og ifølge Hans Havelund en fremragende præst. Mange teologer kom forbi. Således var der en hjælpepræst, der hed Jan Lindhardt. En konfirmandmedhjælper, der hed Tine Mathiesen, senere Lindhardt, og kordegneafløseren hed Henrik Wigh-Poulsen.

”Man skulle være svært tonedøv, hvis man ikke blev interesseret i teologi”, konstaterer Hans Havelund ganske tørt.

Han studerede teologi, mens han underviste i musik på Fyn, og da han blev præst, ønskede han embede i et landsogn, for her føler han sig hjemme, og som han siger:

”Her udfylder kirken også en plads som kulturformidler”.

SJÆLE-SØRGER

Sjælesorg – et stort tillidshverv

TINE BAARTS ANDSAGER, SOGNEPRÆST VED HØJE KOLSTRUP KIRKE OG SYGEHUSPRÆST, FÅR FLERE OG FLERE HENVENDELSER SOM SJÆLESØRGER.

Anette Jorsal, *journalist*

Tine Baarts Andsager øver sig hele tiden på at holde mund. Som sjælesørger ved hun nemlig udmærket, at det er utroligt irriterende, når den, der skulle lytte, altså sjælesørgeren, overtager samtalen og bruger eksempler fra sit eget liv.

”Det er meget uprofessionelt. Som præster er vi jo så velmenende, men jeg øver mig hele tiden på at holde min mund”, siger Tine Baarts Andsager, der dels er sygehuspræst, dels præst i Aabenraa Sogn med flere sorggrupper.

Derudover er tavshedspligten vigtig, for folk, der opsøger en præst, skal vide sig sikker på, at deres viden og ærinde ikke kommer videre.

”Folk skal føle sig helt trygge og rolige. Jeg har altid tænkt sjælesorg som et stort tillidshverv, for her kommer man virkelig ind under huden på folk, og jeg har en ydmyg tilgang til det, for det er jo ikke sådan, at folk bare sætter sig ned og taler løs. Det er en meget stor tillidserklæring, når folk kommer”, siger Tine Baarts Andsager.

Hun forsøger altid at have tid til den slags samtaler, og samtidig har hun ad åre lært, at der også er en grænse.

”I begyndelsen kunne jeg sidde i en samtale i tre timer, og det giver faktisk ingen mening, for på et tidspunkt begynder man bare at køre i ring. Så på den ene side skal man sætte tid af i sin kalender til sjælesorgssamtaler. På den anden side skal man sætte en ramme”, siger Tine Baarts Andsager.

Ofte kommer folk, når de har ondt i livet.

”Folk synes, de har gjort alt det rigtige – spist sundt og motioneret. Alligevel får de kræft, og det har de svært ved at få sat ind i den ligning, som vi gerne vil have, at livet skal gå op i”, siger Tine Baarts Andsager, og fortsætter:

”Sjælesorg er omsorg for sjælen, ikke kun, når vi har det skidt, men også når vi går og tænker på meget andet. Sjælesorg har også den åndelige dimension, for sjælen må være det allertydeligste eksempel på, at vi hører sammen med Gud. Det er her, vi kan mærke længslen eller samhørigheden. Og det er her det kan være svært at forstå, hvad det er for en forbindelse, vi har til Vorherre”, siger Tine Baarts Andsager.

Hun oplever en stigende interesse for at tale med hende som sjælesørger.

”Jeg tror, der er en større bevidsthed blandt folk om, at vi præster er en ressource, men jeg tror også, at kirken er blevet mere opmærksom på sjælesorg og på, at vi godt kan dygtiggøre os på det felt. Det er rigtigt godt”.

Thea Køllgaard Olsen er fra den 1. september – 30. november 2018 på studieorlov for at undersøge "Gudstjenestens liturgi: Hvordan kan et samarbejde med kirkemusikere give liturgien nerve".

LITURG

Vigtigt at inddrage andre

SOGNEPRÆST THEA KØLLGAARD OLSEN, HEDENSTED OG ST. DALBY KIRKER, ARBEJDER MEGET MED LITURGI, OG INDDRAGELSE ER FOR HENDE ET NØGLEORD.

Anette Jorsal, *journalist*

"Det er vigtigt for mig som liturg og præst, at jeg ikke er alene om at forberede og holde gudstjenesten, men at det foregår i et samspil med de mennesker, som kommer, og dem, der skal være der", siger Thea Køllgaard Olsen.

Derfor forbereder hun gudstjenesten i et samspil med organisten og eventuelt også med kirketjener og kirkesanger eller frivillige.

"På den måde ved alle os, der har forberedt gudstjenesten, hvad der skal ske, og vi kan bedre hvile i, at vi løfter i flok, og på den måde koncentrere os om det, vi er der for – for mit vedkommende at formidle kristendommen og give rum til tro".

Inddragelse er med andre ord et nøgleord for Thea Køllgaard Olsen.

"Når jeg selv sætter mig i en kirke, sidder jeg ikke for at være alene, men for at møde andre mennesker og Gud, og hvis man er aktiv i relationer, kan man møde det himmelske".

Thea Køllgaard Olsen deltager gerne i debatten om liturgien i den danske folkekirke, og hun har i efteråret haft studieorlov for at fordybe sig i gudstjenesten og fornyende elementer.

Når man deltager i en af gudstjenesterne, enten i Hedensted Kirke eller St. Dalby Kirke, hvor Thea Køllgaard Olsen er præst, vil man for eksempel opleve, at der er flere bønner med nutidigt sprog, at der synges flere moderne salmer, og at der jævnligt indøves salmer, så både de, der kommer i kirke hvert 10. år, og de, der kender mange af salmerne, kan være med. Lægfolk læser op. Det kan være dagens tekst, et digt eller en kirkebøn.

"Jeg synes, det er vigtigt at høre forskellige stemmer i kirkerummet, og den, der træder frem, repræsenterer netop dem, der er i kirken. Hvis det er en konfirmand, der læser op, får de andre konfirmander i kirken fornemmelsen af, at "det kunne også være mig"", siger Thea Køllgaard Olsen.

Ifølge beskrivelsen af kompetencen som liturg skal præsten også kunne samarbejde med menighedsrådet om liturgiske valg, og her har Thea Køllgaard Olsen drøftet liturgi i en gudstjenestegruppe, hvor der er repræsentanter fra menighedsrådet. Hvis der skal ske varige ændringer, inddrager hun menighedsrådet.

"Ændringer sker jo ikke altid uden sværdslag, og der har været diskussioner og modreaktioner, især om musik og salmer. Jeg er blevet klar over hvor utrolig vigtig, musikken og salmerne er i forhold til liturgien. Det er her følelserne bliver vækket. Det kan være nye salmer med latinske rytmer, som folk slår sig på, eller hvis der er et andet instrument for eksempel en tromme. Nogle synes, det løfter, mens andre synes, det er for meget".

Susanne Charlotte Knudstorp blev ansat i Erritsø Sogn i 1989, og blev tilknyttet den nyindviede Lyng kirke i 1994. I 2004 blev hun ansat som kirkebogsførende sognepræst i Lyng Sogn.

PRÆDIKANT

Når en prædikestol gør noget ved præsten

PRÆDIKESTOLEN I LYNG KIRKE HAR SAT SIT PRÆG PÅ SOGNEPRÆST SUSANNE CHARLOTTE KNUDSTORP, SOM HAR MÆRKET, HVORDAN DEN PÅVIRKER PRÆST OG PRÆDIKEN.

Anette Jorsal, *journalist*

Det var i 1994. To dage før, Lyng Kirke skulle indvies. Endelig kom den længe ventede prædikestol. Den blev pakket ud – og præsten og menighedsrådet fik et chok. Den var gennemsigtig. Man kunne næsten ikke se den. Den var hævet få centimeter over gulvet og meget åben, så man kunne se muren bag. Efter et par måneder besluttede menighedsrådet at gøre noget ved prædikestolen. En tømrer blev hyret og bedt om at hæve den 15 centimeter og sætte brædder op, så man ikke kunne se lige igennem den.

”Arkitekterne Inger og Johannes Exners tanke var, at en prædikestol ikke skulle hæve præsten op over menigheden. En prædikestol skulle anbringe præsten i øjenhøjde med menigheden”, fortæller sognepræst Susanne Knudstorp og fortsætter:

”Jeg mener, at deres tanker er et godt billede på, hvad præstens rolle er i dag. Præsten er ikke mere den kloge person i sognet. Menigheden kan google lige så hurtigt som præsten. Præsten skal turde være sammen med menigheden på samme vilkår og skal lytte til menighedens mange stemmer”.

Der er med andre ord sket et kæmpe skred fra middelalderens store prædikestol hævet højt over menigheden til de prædikestole, der som i Lyng Kirke nærmest er en talepult, hvor præsten er i øjenhøjde med menigheden. På samme måde, som der er sket et skred i præstens status.

”Dengang i senmiddelalderen var prædikestole nogle store skrumler højt hævet, hvor præsten stod som hyrden, der skulle lede sin flok. Præsten var en autoritet. Præsten var den, der vidste mere end de andre. Prædikestolen var udtryk for, hvordan menigheden ville have, at præsten skulle fungere. En leder, som hjalp folk på rette vej. Som kunne sige, at det her er sandheden, og sådan gør vi”.

”I Lyng Kirke kan jeg slet ikke favne rummet. Her er jeg mere én af menigheden. Her skal jeg som prædikant tænke mere i at have en samtale – være i dialog”.

Hun er helt på det rene med, at hendes prædiken bliver modtaget på lige så mange måder, som der er mennesker til stede. Det vigtigste for hende ved prædikenen er, at hun er til stede.

”Det allerbedste er, når jeg kan mærke, at jeg forglemmer mig selv, og at budskabet tager mig lige så meget, som jeg ønsker det skal tage andre. Når jeg er mere end professionel. Når jeg også er et menneske, som bliver tiltalt af Vorherre”.

SOGNEPRÆST INGE LINDHARDT MIKKELSEN PRØVER AT HJÆLPE KONFIRMANDER MED AT VÆRE MENNESKE.

Anette Jorsal, *journalist*

Det var en tirsdag. Konfirmanderne i Aastrup-Vonsbæk Sogn var samlet til konfirmandundervisning med sognepræst Inge Lindhardt Mikkelsen. De fik udleveret et hjerte, og de fik beskrevet fem hjertepatienter, der havde brug for et nyt hjerte. Konfirmanderne skulle lege lægekonference og finde ud af hvem, der skulle have det nye hjerte. Og lige så vigtigt: De skulle forklare, HVORFOR den ene patient skulle have hjertet frem for de andre. Hvilke værdier lå til grund for deres vurdering?

Inge Lindhardt Mikkelsen anvender ofte en metode, hvor konfirmanderne bliver involveret. De får f.eks. en vurderingsøvelse, hvor de skal placere sig i rummet alt efter hvilke standpunkter, de er enige i. Herefter går præsten rundt og spørger de forskellige "hjørner", hvorfor de står, som de gør.

"Jeg tænker, at den kirkelige undervisning også er en værdiundervisning, og derfor handler det om at få dannet sine egne holdninger, men også at komme bag om de holdninger. Hvorfor mener jeg lige det? For man kan også argumentere for mange ting ud fra troen", siger Inge Lindhardt Mikkelsen, der lader sig inspirere af forskellige konfirmandmaterialer og altid prøver at tænke forskellige metoder ind i undervisningen, for at det blive en vekslen mellem, at hun taler, og eleverne involveres.

Hun underviser også konfirmander fra en specialklasse med elever, der har ADHD. Her er det nødvendigt, at hun arbejder med meget tydelig struktur og gør det hele en tand mere konkret.

"Det har faktisk haft betydning for min undervisning i det hele taget, for jeg tror egentlig, at det er godt for de fleste, at vi får gjort det hele mere konkret".

Inge Lindhardt Mikkelsen synes, det er helt fantastisk, at kirken har mulighed for at komme i kontakt med så stor en del af teenagerne og føre en samtale med dem, og konfirmanderne taler gerne med. De er ifølge præsten både meget skarpe og meget åbne og nysgerrige, men også lidt utrygge i forhold til deres tro og sig selv.

"For mig er det vigtigt som underviser, at undervisningen er en kombination af vidensformidling og dét at forholde sig til at være menneske i verden. Hvad betyder det, at jeg er Guds barn? At se sig selv som én, Gud tager sig af. Jeg vil gerne, at de oplever, at der er en tryghed i den kristne tro, og at de har fået betroet et liv, en stor gave", siger Inge Lindhardt Mikkelsen.

Hun synes, at det er spændende at navigere mellem forkyndelsen og undervisningen ift. konfirmanderne, mens hun mere ser klassebesøg i kirken som formidling. Voksenundervisningen er i hendes øjne en blanding af vidensformidling og samtale som for eksempel, da hun stod for en studiekreds, hvor der blev arbejdet med de bud på nye trosbekendelser, som blev skrevet til P1's program Tidsånd. ■

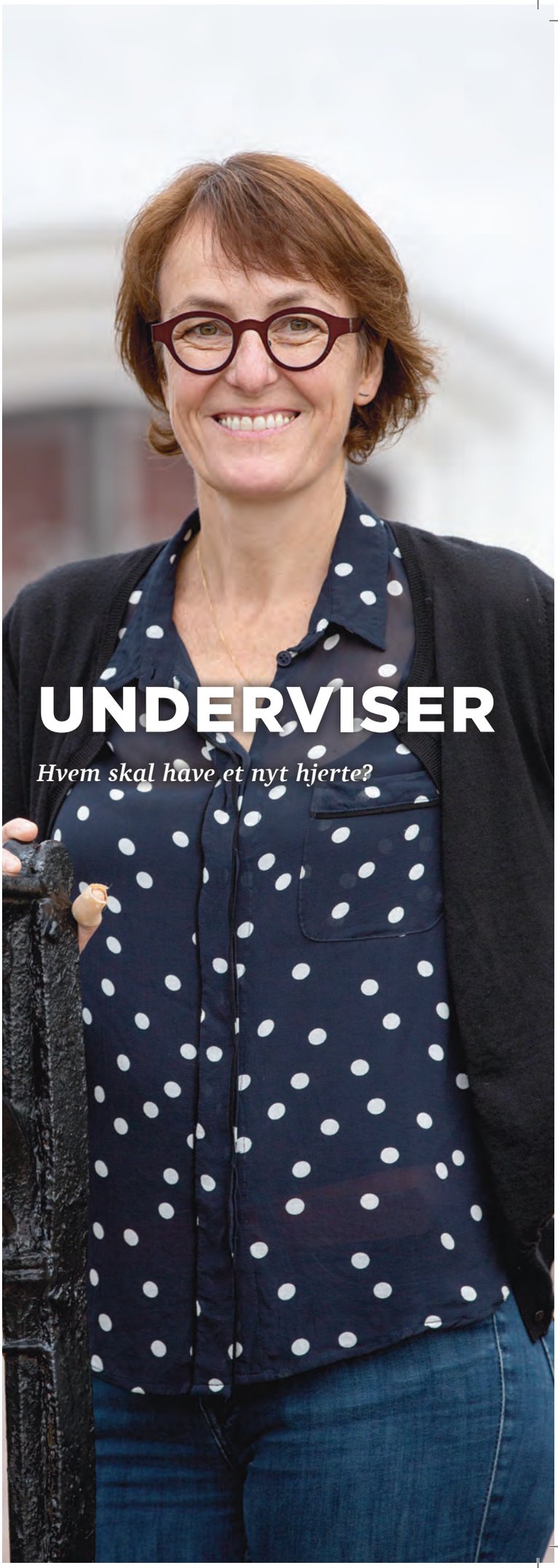

NY I JOB

IBEN MUNKGAARD DAVIDS ER STIFTETS NYE UDDANNELSESKONSULENT. HENDES OPGAVE BLIVER AT VEJLEDE NYUDDANNEDE PRÆSTER NÅR DE ANSÆTTES I DERES FØRSTE EMBEDE I HADERSLEV STIFT.

Iben Munkgaard Davids,
uddannelseskonsulent i Haderslev Stift

Der er nok at forholde sig til, når man bliver ansat som præst for første gang. Præstekjole, præstegård. Bispeeksamen, ordination. Menighedsråd, personalemøde. Gudstjeneste, sjælesorg. Konfirmander, begravelse. Men, spørger den nye præst, også:" Hvordan indberetter jeg min kørsel? Hvem er min nærmeste kollega? Hvem kan hjælpe mig med at få styr på mit kontor? Hvor finder jeg et kursus i undervisning af specialkonfirmander?"

Det er blandt andet nogle af de spørgsmål, man kan møde som uddannelseskonsulent. Jeg er en del af ordningen "NY PRÆST – Folkekirkens integrerede præsteuddannelse". Den begynder på Pastoralseminariet. Jeg møder de nye præster, når de er blevet ansat i deres første embede her i stiftet. Her følger jeg dem under den anden del af ordningen, efteruddannelsen. Denne ordning skal gøre det mere overskueligt for nye præster at navigere rundt i deres første to år i embedet. Jeg sørger blandt andet for at der bliver udarbejdet en introduktionsplan for den enkelte præst, hvor alle aftaler om efteruddannelse er ført ind. Efter ca. 20 måneder i embede har præsten gennemført sin efteruddannelse. Noget har fundet sted på landsdækkende kurser, mens undervisningen i andre aspekter ved præstegerningen foregår lokalt. Præsten har blandt andet haft besøg af den religionspædagogiske konsulent, og biskoppen har været på besøg ved en højmesse hos præsten med efterfølgende samtale. Jeg koordinerer dette introduktionsforløb og sørger for, at det fungerer efter hensigten.

Jeg kommer også på planlagte besøg hos de nye præster, når de har været på nogle af de landsdækkende kurser. Jeg arbejder tæt sammen med provsterne og biskoppen, som har ledelsesansvaret. Hver enkelt præst får også tildelt en mentor af biskoppen. Mentorordningen har eksisteret i flere år i stiftet. Det er mentorens opgave at følge den pågældende præst i ca. halvandet år gennem samtaler med vedkommende. Samtalerne indeholder, hvad den nye præst har behov for at få vendt i et fortroligt rum. Mentorerne er erfarne præster. Flere mentorer har også gennemgået et vejlederkursus under FUV (Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter). I denne sammenhæng har jeg til opgave at understøtte mentorerne.

Tidligere var der en tendens til, at præster i deres første embede blev kastet hovedkulds ud i alle præsteopgaverne. Nogle blev også tabt på gulvet. For nok havde man læst teologi og været på pastoralseminariet. Noget andet er at begynde i et embede, et nyt sted, med alt hvad det indebærer af udfordringer, forventninger og nye samarbejdspartnere. Denne nye ordning, NY PRÆST, med bl.a. uddannelseskonsulenter, skal hjælpe de nye præster godt i gang. De skal have en rigtig god begyndelse i deres embede. De skal klædes på til arbejdet og have støtte og vejledning i de udfordringer, de uden tvivl vil møde, da det meste vil være nyt for dem. ■

.

Iben Munkgaard Davids er ansat med en bekæftigelsesgrad på 50% som uddannelseskonsulent og 50% som sognepræst i Brændkjærkirken i Kolding. Der er ansat en uddannelseskonsulent i alle 10 stifter.
Iben Munkgaard Davids har været ansat i Brændkjærkirken i 11 år. Hun har tidligere været gadepræst i Aarhus

TEOLOGI FOR VOKSNE

KURSER OG REJSE

Bent Andreasen, *teologisk konsulent i Haderslev Stift*

Teologi for Voksne udbyder nu på 5. år kursusforløb, hvor man kan blive klogere på teologi og kirke, tro og tænkning. Indtil videre har 120 mennesker deltaget. Udover de mange ting, som udbydes i sognene, gives der her fra stiftets side en mulighed for læring og for at få en større viden om tro og de bibelske skrifter og den kultur, vi er dannet af. Det sker i form af et kursusforløb over 3 år med 8 lørdage årligt i Haderslev.

SOMMERUNIVERSITET IGEN I 2019

Det nye tiltag fik et godt forløb i 2018 og samlede godt 60 deltagere. Der bliver derfor et nyt sommeruniversitet i Haderslev i dagene fra den 13.-16. juni. Program foreligger til februar, og kan til den tid også findes på stiftets hjemmeside.

REJSE TIL ISRAEL/PALÆSTINA I 2020

Der udbydes i 2020 en stor rejse til det land, hvor tre religioner har deres helligsteder – jøderne, de kristne og muslimerne - med de spændinger det har givet historisk og aktuelt. Rejsen er planlagt fra den 14.-24. maj 2020, og udbydes af Teologi for Voksne sammen med Betlehems Venner. Unitas Rejser er rejsearrangør. Udover besøg på udvalgte historiske og bibelske steder vil turen også give et møde med palæstinensere, den lille lutherske kirke og med jøder, så vi bliver klogere på det konfliktfyldte liv i et land, hvor man lever sammen – og adskilt.

Rejseledere bliver Bent Andreasen, kursusleder på Teologi for Voksne, Vita Andreasen, formand for Betlehems Venner og Leif Vestergaard, præst og underviser på TFL Århus og erfaren rejseleder. Program og pris kan først fastlægges ca. et år før rejsen, men hvis man er interesseret i turen, kan man allerede nu sikre sig at få programmet tilsendt, så snart det foreligger. Man sender blot en mail til bean@km.dk eller ringer på telefon 51 85 47 97. ■

Kurserne er meget søgte og 2019-holdet er fuldtegnet. Det er dog muligt at tilmelde sig 2020-holdet på stiftets hjemmeside. Kurset arrangeres i samarbejde med Folkeuniversitetet og får støtte fra stiftsråd og alle provstier.

FOLKEKIRKENS UNGDOMSKOR 50 ÅR

Marianne Christiansen. *biskop over Haderslev Stift*

Ved dette magasins udgivelse har Folkekirkens Ungdomskors 50-års jubilæum netop været fejret omkring den 11. november, som udover at være afslutning på 1. verdenskrig også 50 år senere blev begyndelsen på Folkekirkens Ungdomskor. Denne kororganisation, som i øvrigt er landets største kororganisation, samler ca. 12.000 børn og unge og voksne i over 600 kor rundt om i landet. Det kan efter min mening ikke overvurderes, hvad korsangen betyder for folkekirken, og slet ikke, hvad den betyder for det enkelte barn. Her taler jeg af egen erfaring. Ind imellem synes jeg, at alt hvad jeg har lært, har jeg lært af at synge i kor: At lytte til andre, give sin stemme med i et større fællesskab, lære musik og salmetekster, poesi og historie, blive hjemmevant i kirke og gudstjenesten og være en del af et venligt og åbent fællesskab og lære af engagerede og dygtige korledere som forbilleder. Det kan man sikkert lære på andre måder også – i hvert fald kan man opleve det i korsangen.

Folkekirkens Ungdomskor fik til lejligheden skrevet et jubilæumsværk "I kor med alle engle" (Tekst. Lisbeth Smedegaard Andersen/musik: Jakob Lorentzen), der kan opføres helt eller delvist i mange kirker også i de kommende år. Desuden blev der udskrevet en konkurrence om "en sang om at synge", som blev vundet af salmedigteren Niels Johansen og sat i musik af Fillip Faber: "Gud jeg tror du sang af lykke". Sangen er til fri afbenyttelse af alle og kan findes med noder og korsats på Folkekirkens Ungdomskors hjemmeside. Sangen handler om

den store sammenhæng, som vi kender fra salmer som "Op, al den ting, som Gud har gjort" og fra salmerne i det Gamle Testamente: Alt, hvad der er til, synger på hver sin måde med i den fælles lovsang. Og lovsang vil sige takkesang til Gud, først og fremmest over selve livet. Al sang har en kilde i den grundlæggende glæde ved at være til. Forleden lyttede jeg til mit barnebarn på 1 år, som en tidlig morgen lå og sang for sig selv i mørket – uden ord og melodi, bare hendes egen lille sang af glæde over at være vågnet og være til. Den sang hører med i træernes og vindens og stjernernes lovsang til Gud, som giver os livet hver dag. Vi møder også i stigende grad unge kandidater til præsteembederne, som gerne vil være præster, fordi de som børn og unge har gået i kirkekor. På den måde er Folkekirkens Ungdomskor med sine 50 år også en del af folkekirkens fremtid. ■

STIFTSRÅDET

VISION, MIGRANTARBEJDE, NY KIRKEMUSIKALSK SATSNING, STYRKELSE AF FRIVILLIGINDSATSEN OG KOMMUNIKATION. LÆS HVAD DER KOMMER TIL AT RØRE SIG DET NÆSTE ÅR, NÅR VI GIVER ORDET TIL STIFTSRÅDSFORMAND KAREN SUNDBØLL.

Karen Sundbøll, *formand for stiftsrådet i Haderslev Stift*

I stiftsrådet har vi i en del år talt meget om synlighed og remtræk. Det er vigtigt, at der hele tiden er sammenhæng mellem stiftsrådets prioriteter, og de initiativer der igangsættes lokalt. Det vil sige den virkelighed som provstiudvalg og sogne befinder sig i. Der har helt fra begyndelsen af stiftsrådets valgperiode været stor opmærksomhed på, at der er en stærk sammenhæng mellem menighedsrådenes, provstiudvalgenes og stiftsrådets aktiviteter og prioriteringer, og at der skal være en tilstrækkelig dialog mellem parterne.

STIFTSRÅDENE HAR 10-ÅRS JUBILÆUM I 2019

Det nuværende stiftsråd har nu været i gang i et år. I 2019 har de permanente Stiftsråd 10 års jubilæum. Stiftsrådet er blevet en naturlig og demokratisk kendt aktør af Folkekirkens ledelse. Vejen dertil har hele tiden været at forfølge formålet med stiftsrådet, som drejer sig om kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster, formidling af kristendom, udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter. Desuden varetager stiftsrådet kapitalforvaltning af stiftsmidlerne og er sparringspartner for biskoppen i udvalgte sager.

STIFTSRÅDETS VISION

Den nuværende vision for Biskop og Stiftsråd blev til i 2012 og er gældende frem til udgangen af 2019. Derfor var det naturligt for det nye stiftsråd at kaste sig over opgaven med formulering af en ny vision for, hvad er det der skal arbejdes med de kommende år. Som inspiration til dette arbejde har stiftsrådet afholdt en temadag, hvor man blandt andet drøftede: Hvem er vi? Hvilke opgaver har vi som stiftsråd? Hvad er betydningsfuldt i kirkelivet lige nu? Hvad skal vi spejde efter?

Rammen for drøftelsen er selvsagt Folkekirkelivet i Haderslev Stift og derudover blev der også taget udgangspunkt i 7 pejlemærker for Folkekirken som er beskrevet i kirkeministeriets betænkning nr. 1544 om folkekirkens styre.

På det årlige fællesmøde mellem stiftsrådet og provstiudvalgene har der været en dialog om visionen/handlingsplanen inden den forventes vedtaget på stiftsrådets møde i december. I skrivende stund arbejder stiftsrådet med visionen ud fra en målsætning som lyder:

DE 7 PEJLEMÆRKER

1. Folkekirken og folket - folkekirken bliver brugt af og har betydning for et stort flertal af befolkningen og anses for at have betydning for sammenhængskraften.
2. Folkekirkens tilstedeværelse overalt - der skal være præster overalt.
3. Rummelighed og frihed - man kan godt være teologisk uenige og høre sammen alligevel.
4. 2200 menigheder, én folkekirke - menighederne kan være meget forskellige og alligevel høre sammen i én landsdækkende kirke.
5. Præstens uafhængighed - fælles grundlag, men plads til forskellighed i forkyndelsen.
6. Demokratisk legitimitet - folkekirken har en høj grad af magtspredning, og indflydelsen er delt mellem forskellige organer.
7. Nært forhold mellem staten og folkekirken - med grundloven af 1849 blev der indført religionsfrihed, men hverken religionslighed eller ligestilling af trossamfund.

STIFTSRÅDETS OVERORDNEDE FORMÅL ER:

- at medvirke til at bevare og udvikle et levende kirkeliv i Haderslev Stift
- at understøtte arbejdet i sogne og provstier ved at løfte opgaver, som bedst løftes på stiftsplan
- at være sparringspartner for biskoppen. (Biskoppen kalder SR for ”mit menighedsråd).

MIGRANTARBEJDET

Stiftsrådet har besluttet, at indsatser med arbejdet med migranter skal styrkes. Det er nu et år siden, at asylarbejdet ændrede navn og fokus. Det er ikke længere arbejdet på asylcentre, men derimod samfundsopgaven med at integrere flygtninge og migranter i kommunerne, der er udgangspunkt for migrantindsatsen. Strukturen på migrantområdet er blevet ændret og der er udpeget migrantpræster i alle stiftets provstier og med stiftsrådets seneste indsats bliver migrantpræsternes arbejdet styrket, idet arbejdet bliver tilført flere ressourcer for en periode af yderligere 3 år indtil 2021.

KIRKEMUSIKALSK SATSNING

Stiftsrådet har længe ønsket, at der skulle ske en opprioritering af det kirkemusikalske område. Der afsættes ressourcer til, at der i hvert provsti i samarbejde med provsterne kan udpeges en kirkemusiker med kompetencer og lyst til opgaven. I første omgang vil indsatsen målrettes et projekt med orgelbørn – en slags spireklasse for børn og unge, der på denne måde får lyst og interesse for orgelet og orgelmusikken og med tiden også kan deltage i kirkerne. Projektet er treårigt, og der vil i projektperioden indledes et samarbejde med kirkemusikskolerne i Løgumkloster og Vestervig.

STYRKELSE AF FRIVILLIGINDSATSEN TIL FX DIAKONI

Stiftsrådet har besluttet at støtte menighedsrådenes indsats på det diakonale område med oprettelsen af en konsulentfunktion. Målsætningen er, at menighedsrådene skal kunne søge støtte og viden til at opbygge frivillignetværk i sognene, og at disse kan fungere inden for folkekirkens diakonale forpligtelser som offentlig institution.

Folkekirkens status i samfundet, samt den høje grad af tillid, som folkekirken nyder, gør at det blandt andet er nødvendigt at kunne håndtere konflikter og uhensigtsmæssig adfærd blandt frivillige. Dette kræver viden om netværksopbygning og kendskab til visse regler på området.

Succeskriteriet er, at menighedsrådene får kendskab til konsulentfunktionen, at der løbende arrangeres oplysningsarrangementer, og at konsulenten er opsøgende og bliver kontaktet til opgaven.

FOKUS PÅ KOMMUNIKATION I STIFTET

Stiftsrådets satsning i de kommende år er også en styrkelse af kommunikationsarbejdet – Kommunikation er en af de bærende elementer for, at der er sammenhæng, flow og højt informationsniveau i stiftet, mellem menighedsråd, provstiudvalg, stiftsrådet, de forskellige stiftsudvalg og eksternt. Det er blevet en ikke ubetydelig opgave, og i erkendelse af det, og at vi skal lykkes med opgaven, er det nødvendigt at styrke kommunikationsindsatsen.

DIALOG

Stiftsrådets arbejde er ikke en statisk størrelse. Det vil til stadighed gerne lade sig inspirere. I løbet af året har stiftsrådet blandt andet møder med provstiudvalgene og stiftsudvalgene, og de læge medlemmer i stiftsrådet skal i videst muligt omfang deltage i provstiernes budgetsamråd. Det er vigtigt, at alle benytter alle muligheder for at komme i dialog med hinanden. ■

FÆLLESMØDE FOR ALLE 10 STIFTSRÅD I DANMARK

I efteråret 2018 var Haderslev Stiftsråd vært ved det årlige fællesmøde for landets 10 stiftsråd. Årets tema var ”Folkekirkens ansvar for mødet med mennesker fra en anden kultur”, og herunder en konkretisering af stiftsrådenes ansvar. Mødet blev afholdt i Christianskirken i Fredericia.

UDVALGENE OG HASK HAR ORDET

DER ER 8 UDVALG OG HADERSLEV STIFTS SKOLE-KIRKETJENESTE SOM BESKÆFTIGER SIG MED ALT FRA SPIRITUALITET TIL BØRN OG VOKSNE MED SÆRLIGE BEHOV. LÆS HVAD DER RØRER SIG I DE FORSKELLIGE UDVALG.

DIAKONIUDVALGET

”DIAKONI SKAL TURDE GØRE TING PÅ EN NY MÅDE”

Annette C. Langdahl, *formand*

Sådan formulerede Kari Jordheim, studieleder i diakoni fra VID i Oslo, diakoniens opgaver. Hun forsatte:

”Diakonien er kirkens omsorgstjeneste og selve kernen. Den skal være grundtonen i alle forhold i menighederne og konkretiseres i alle tiltag”.

Ordene faldt i forbindelse med jysk diakonikonvent, som udvalget arrangerede, og satte mange tanker i gang hos deltagerne. De blev også udfordret med spørgsmål som: Føler man sig inkluderet i jeres fællesskaber? Gør I noget *med* nogen eller måske mest *for* nogen? Hvordan bliver man en god medvandrer i øjenhøjde?

Kari satte punktum for en spændende eftermiddag med påmindelsen: ”Når vi møder vores medmenneske i nød, skal vi huske at ”se om igen”. Vi skal se på dem med nye øjne”.

Disse overvejelser er hermed givet videre til inspiration i det diakonale arbejde, som er udvalgets kerneopgave. Derudover er der etableret et netværk af ’diakonirepræsentanter’ fra alle menighedsråd, som blandt andet har modtaget nyhedsbreve og invitationer til fyraftensmøder. Her udveksles ideer sognene imellem, som netop handler om at gøre ting på nye måder. Nogle af disse ideer er tilføjet i bogen ”Livet om at gøre 2”, der nu kan læses digitalt.

Endelig har diakoniudvalget udarbejdet en ny definition på diakoni og arbejder med oplæg til en fælles stifts-diakonihandlingsplan, som inspiration til, som Kari siger, ”at diakoniens grundtone konkretiseres i alle tiltag”.

STIFTSUDVALGET FOR UNGE OG KIRKE

HVAD SKAL VI MED DANNELSE?

Poul Martin Langdahl, *formand*

Dannelse er et begreb, der i vores tid devalueres, endda ofte uden at det bliver udsat for diskussion. Dannelse er på vej ud, for man synes ikke at kunne bruge den til noget. Måske tager dannelsen sit udgangspunkt i hvilket spørgsmål, vi stiller til verden og livet. Hvilket spørgsmål er vigtigst? ”Hvordan?” eller ”Hvorfor?”. Mennesket er en meningssøgende skabning, men hvilket spørgsmål er det vigtigste for os? Hvilket spørgsmål stiller vi, når vi dannes?

”Hvordan” er spørgsmålet, der repræsenterer nysgerrighed efter konkret viden, og det resulterer ofte i afgrænsende svar. Når vi har studeret hvordan, kan vi sætte to streger under svaret. ”Hvorfor” er spørgsmålet, der repræsenterer den religiøse søgen efter mening og betydning. Når vi spørger hvorfor, vender vi os væk fra os selv i undrende åbenhed over for skaberværket og Gud.

Ungekonferencen er en ”Viden-Tro Konference”, der med enkle spørgsmål hjælper unge gymnasieelever og deres jævnaldrende med at få øjnene op for livsværdier, der ellers ikke tillægges den store opmærksomhed. Værdier, der begynder med, at vi spørger: Hvorfor? Frem for det ofte livsafgrænsende: Hvordan?

Viden-Tro Konferencen arrangeres hvert andet år af: SUK Haderslev sammen med MBU, Menighedernes Børne- Ungdomsarbejde i Slesvig.

Ved konferencen i 2019 får vi besøg af professor i fysik og kvantemekanik ved Niels Bohr Instituttet Anders Søndberg Sørensen og Ph.d., forfatter, underviser, klummeskribent Christian Hjortkær.

Stiftsudvalget for mission

STIFTSUDVALGET FOR FOLKEKIRKE & RELIGIONSMØDE

FOLKEKIRKEN OG ØSTARBEJDERNE

Kirsten Münster, *formand*

I en del år har Folkekirken været engageret i mødet med muslimske indvandrere og flygtninge. Imens er en anden befolkningsgruppe ankommet til Danmark, nemlig østarbejderne. Nærmest ubemærket bosætter de sig, nogle midlertidigt, mens andre slår sig ned med deres familie. De ligner os, og de udgør ikke nogen byrde for samfundet, men bidrager tværtimod ved at passe deres arbejde i landbrug og industri.

Flere landsogne oplever, at østarbejderne udgør en ny og ikke helt lille gruppe i lokalsamfundet. Spørgsmålet melder sig, hvordan vi bedst er kirke for disse nye medborgere. Vi famler os lidt frem, for vi ved ikke rigtig, hvordan vi skal forholde os. Det vil migrantpræster og Stiftsudvalget for Folkekirke og Religionsmøde gerne gøre noget ved. Nogle østarbejdere kommer fra katolsk baggrund og opsøger den nærmeste katolske menighed. Andre føler sig religiøst hjemløse i et nyt land. Kan Folkekirken komme dem i møde? Og hvad er der i givet fald brug for? Er det sociale initiativer, f.eks. spisefællesskaber eller samling om danske højtider og kulturelle skikke, der kan knytte bånd mellem sognets gamle og nye beboere? Er det hjælp til at lære dansk, f.eks. på en sprogcafe? Er det initiativer, der gør tærsklen lavere til gudstjenesten? Og hvad med os selv i sognet – hvis vi ikke har de store kræfter, hvordan kan gæstfriheden så komme til udtryk?

I den kommende tid vil dette være et arbejdsfelt for Folkekirken i Haderslev stift. Med det formål, at østarbejderne må opleve, at Folkekirken også vil dem og kommer dem i møde.

STIFTSUDVALGET FOR MISSION

"PRÆSTER UDEN GRÆNSER" TIL UDLANDET

Jonas Fibiger Diemer, *formand*

I det sidste år er der sket meget internt i udvalget. Udvalgets sekretær (læs udøvende formand) Thorkild Sørensen valgte i foråret at takke af efter mange år i udvalget og efter endnu flere år med et utroligt og meget prisværdigt engagement i arbejdet med folkekirken og den globale mission. Undertegnede blev valgt som ny formand og forsøger i skrivende stund at engagere nye medlemmer til udvalget. Det ser ud til at lykkes, så vi starter i efteråret med et nærmest nyt og noget større udvalg, hvor flere menigheder og ikke mindst næsten alle missionsorganisationer med tilknytning til folkekirken er repræsenteret.

Sidste år startede vi et spændende tiltag: "Præster uden Grænser", som går ud på at sende præster ud til fjerne kirker via eksempelvis Danmission eller Mission Afrika i deres studieorlov. Desværre søgte ingen præster muligheden, men vi giver ikke op og forsøger igen.

Her i efteråret vil vi nytænke udvalgets arbejde, tage konkrete ideer op såsom provsti/stifts-volontører, der udsendes og herefter turnerer rundt med foredrag til sogneaftener og konfirmander med videre, en studierejse for ansatte og menighedsrådsmedlemmer og ikke mindst et stormøde om global kristendom.

Vi tror på vigtigheden af arbejdet og ønsker at skabe et stærkt link mellem de enkelte sogne/provstier/stift og missionsorganisationerne til gensidig gavn.

Se ”Gunnars gudstjeneste” og
”Minikonfirmander med særlige behov”
på www.haderslevstift.dk.

STIFTSUDVALGET FOR ARBEJDET MED OPMÆRKSOMHEDS-FORSTYRREDE, UD-VIKLINGS- OG FUNK-TIONSHÆMMEDE

TO NYE FILM OM EN SÆRLIG MÅLGRUPPE

Inge Lindhart Mikkelsen, *formand*

I Stiftsudvalget for arbejdet med udviklingshæmmede, funktionshæmmede og opmærksomhedsforstyrrede – i daglig tale kaldet SUFO – arbejder vi med at styrke kirkernes tilbud til børn og unge med særlige behov. I år har vi fra stiftsrådet i Haderslev fået bevilliget midler til at producere tre korte film om konfirmandundervisning, minikonfirmand-undervisning og gudstjenester med børn, unge og voksne med særlige behov. De to af filmene er færdige og kan ses på stiftets hjemmeside: Gunnars gudstjeneste og Minikonfirmander med særlige behov. Den tredje film skal efter planen udkomme i løbet af foråret 2019. Filmene skal bruges dels af præster, som kan se bud på, hvordan undervisning og gudstjeneste kan laves med målgruppen, og dels af skoler, som kan præsentere konfirmandundervisning og minikonfirmandundervisning for forældrene ved for eksempel forældremøder.

Desuden arbejder udvalget med at få skabt en opdateret liste over de præster, som arbejder med vores målgruppe. Det er en liste, som løbende skal opdateres, da der er stor udskiftning. Listen er central for vores mulighed for både at have et erfaringsforum og muligheden for at kunne sende tilbud om kursusdage og andre tilbud ud til de relevante. Det er planen at afholde en kursusdag i løbet af foråret 2019.

STIFTSUDVALGET FOR MØDET MED DET NYSPIRITUELLE

SKUMRINGSMEDITATION I VEJLE

Peter Heini Glistrup, *formand*

Vor Frelsers Kirke i Vejle inviterer til skumringsmeditation hver mandag kl. 16.30-17 i vinterhalvåret. Kirke- og kulturmedarbejder Britta Søes leder det. Hun fortæller: ”Vi spiller dæmpet musik fra kl. 16.15, og det er muligt at tænde et lys. Jeg byder hver enkelt velkommen, men lægger ellers vægt på, at det er i orden at være anonym.”

Skumringsmeditationerne foregår i kirkens kor. De indeholder faste elementer, som skaber en rytme. Britta Søes beskriver det sådan: ”I liturgien indgår Fadervor og en velsignelse samt et par Taizé-sange. På den måde er der noget genkendeligt med hver mandag.” Meditationsformen forandres til gengæld fra gang til gang. Det kan være en bibelmeditation, en billedmeditation, en meditation med udgangspunkt i Kristuskransen, en meditativ dans omkring døbefonten, eller lignende. Om tankerne bag siger hun: ”Jeg lægger vægt på, at vi i skumringsmeditationen ikke bare skal tømme os, men lade os fylde af Guds nærvær. Her kan meditationsformerne være med til at give mennesker en smag på, hvad kristendom også er, og på den måde skabe en åbning til kirke og kristendom.”

”Ved skumringsmeditationen møder kirken mennesker, som måske ellers ikke ville have søgt kirkens rum. Vi har reklameret i kirkebladet, på hjemmesiden og på biblioteket. Men der er også folk, der ser vores skilt ved vejen,” fortæller Britta Søes og fortsætter: ”Man kan ikke vide, hvad folk tænker om at være med, men flere vender tilbage igen og igen.”

"Jesus På Slottet" på Gram Slot.

HADERSLEV STIFTS MELLEMKIRKELIGE UDVALG

HVEM ER HADERSLEV STIFTS MELLEMKIRKELIGE UDVALG?

Kjeld Claudi Rasmussen, *formand*

Udvalget arbejder – som navnet siger – med stiftets mellemkirkelige relationer i international sammenhæng og indenfor stiftet og Danmark i øvrigt.

Stiftet har et samarbejde med ungarske mindretals lutherske kirke i Rumænien. Samarbejdet består i udveksling biskopperne imellem og i gensidige besøg af præster og menighedsrepræsentanter. Udvalget har flere gange støttet studieophold i et semester ved et dansk universitet for mindretalskirkens præster. Det er en forudsætning for ordination i den ungarske kirke, at kandidaten har fulgt undervisning på et teologisk fakultet i et protestantisk land.

Udvalget arrangerer studieture for menighedsråds- og provstiudvalgsmedlemmer. Der har blandt andet været ture til Halle, Salisbury og Prag.

Udvalget kan støtte op omkring eventuelle mellemkirkelige tiltag indenfor stiftet. Det kan være fælles gudstjenester, måltider, møder. Udvalget er også engageret i en årlig mellemkirkelig gudstjeneste til fejring af nordens apostel Ansgars fødselsdag.

Derudover støtter udvalget oprettelse af nye, mellemkirkelige tiltag. Det kan være oprettelse af forhold til venskabsmenigheder, konfirmandudveksling og lignende. Udvalget kan yde en hvis økonomisk støtte i den sammenhæng.

Udvalget støtter derimod ikke etablerede og igangværende projekter.

Udvalget består af et medlem fra hvert af stiftets otte provstier, inkl. Sydslesvig, og biskoppen er født medlem.

For yderligere information omkring udvalgets arbejde, se stiftets hjemmeside under "Stiftsudvalg".

HASK: SKOLE-KIRKE I EN UDVIKLINGS-PROCES

Torben Hjul Andersen, *formand for bestyrelsen for HASK og domprovst i Haderslev Domprovsti*

HASK, Haderslev Stifts skole-kirketjeneste er midt i en spændende udviklingsproces. Den hidtidige struktur skulle evalueres, og i stedet for straks at tale om bestyrelse, struktur og økonomi besluttede bestyrelsen at eftertænke selve formålet med en folkekirkelig skoletjeneste.

Hvorfor bruger vi overhovedet penge og energi på at etablere en folkekirkelig skoletjeneste?

Det har vi prøvet at sætte ord på, og for vores indre øje ser vi børnenes smil for os, når de møder Zakæus ved Jesus på slottet, når de bliver løftet af tonerne og synger med på salmerne i Domkirken til salmesangsprojektet, når de genkender deres filosofiske spørgsmål i klasseværelset: "Hvad er da et menneske?" Det handler om kundskab og kendskab, fordybelse og forbavselse, eftertanke og nye tanker, nærhed og det store blik.

Sådanne vigtige ting arbejdes der med i den lokale skoletjeneste, hvor målet er at formidle kristendomskundskab - for folkeskolen er ikke forkyndende. Det sker i mødet i skolen eller kirken, gennem gode materialer og dygtige læreres arbejde.

Hvordan understøtter vi bedst den lokale skole-kirketjeneste? Dette spørgsmål arbejder vi intenst på i løbet af efteråret 2018, og her taler vi om strukturer og forbindelseslinjer, og mange engagerede mennesker bidrager, så vi forhåbentlig når en struktur, som understøtter dette vigtige arbejde. ■

PRÆSTENS ROLLE OG BETYDNING I DAG

DE MANGE FORVENTNINGER TIL PRÆSTERNE SKAL SES EFTER I SØMMENE.

Hanne-Birgitte Beyer Kristiansen, *provst i Hedensted Provsti*

Vi har for nylig fået en ny præst i Hedensted Provsti. Ved en indledende samtale sagde præsten: ”Jeg vil gerne signalere, at jeg har god tid”. Mit gæt er, at det vil komme på en hård prøve, når den præstelige identitet rammer virkeligheden i et sogn med et stort aktivitetsniveau.

PRÆSTEN OG APOSTLEN FILIP

Jeg kommer til at tænke på apostlen Filip, der er i Samaria (Apostlenes gerninger kap. 8). Hele byen lytter til Filip og bliver døbt, og der er liv og glade dage. Men midt i det hele taler Guds engel til Filip og siger: Bryd op og gå sydpå! Måske både Filip og folk i byen har tænkt: Hvorfor nu det? – Nu går det lige så godt! Men på englens bud forlader Filip de mange mennesker i byen, og på vejen møder han et menneske, der har brug for hans hjælp – et menneske i vildrede med Gud og sig selv.

For det menneske havde Filip afgørende betydning.

I dag skal præsten, ligesom apostlen Filip, kunne sætte den enkeltes liv ind i en større sammenhæng. Både i samtaler én til én og ved en dygtig og livsnær forkyndelse ved kiste og fra prædikestol.

TID TIL REFLEKSION

Præster scorer gang på gang højt i målinger over danskernes tillid til diverse faggrupper – jordemødre, bilforhandlere, politifolk etc. Jeg tror, det skyldes, at folk forventer at kunne komme til præsten og dér møde et livsklogt menneske. Man kan blive gammel uden at blive livsklog, og man kan have masser af oplevelser uden at få erfaringer. Oplevelser bliver kun til erfaringer, hvis vi har tid til at reflektere og blive klogere af dem. Det gælder også præsten.

At vi overhovedet laver et stiftsmagasin, der stiller spørgsmålet, hvad præstens rolle og betydning er i dag, det må betyde, at det ikke længere giver sig selv. Og dermed er det tegn på, at vi er på vej i den forkerte retning. Tidligere ville man uden tøven have svaret, at præstens rolle og betydning ligger i, at han skal forkynde ordet og forvalte sakramenterne, undervise de unge, og hjælpe den enkelte, der har brug for trøst og vejledning, Altså alt det, der står i præsteløftet. Og det skal han eller hun stadig. Vi mennesker – små og store – har til alle tider brug for at vide, at syndernes forladelse også gælder mig, at mit liv og min historie er sat ind i en meningsgivende sammenhæng, og at jeg ikke skal bære mig selv.

Præsterne bruger mere og mere tid på alt muligt andet. For de fleste præster er det svært at få tid til husbesøg, tid til at læse en bog eller fornøden ro til at bakse med Biblen. Og så bliver det svært at skrive en prædiken, der kan forkynde, så Guds ord kan høres som relevant ind i min virkelighed og livssituation her og nu. Og præster, der ikke har tid til at lytte, eller tid til at blive livskloge af egne og andres erfaringer, eller tid til at studere, de koster på folks tillid og dermed på den lange bane også på bevarelsen af folkekirken. For det tærer på lysten til at være medlem af folkekirken, hvis man ikke kan have tillid til præsterne, og ikke får andet med sig hjem, end man kunne have fået mange andre steder.

Bryd op, sagde englen. Det er tid til at se de mange forventninger efter i sømmene. Hvis vi da stadig skal have præster, der ikke bare har en rolle, men også har betydning. ■

HEDENSTED PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	63.6 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	63.9 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	33/17
Antal folkekirkemedlemmer (2018-tal)	39.695
Kirkeskatteprocent 2019	0,98
Antal kirker i alt	34
Kirker deraf mere end 100 år gamle	27
Antal af præster i alt	24

ERFAREN OG GRØN PÅ EN GANG

MIN FINESTE OPGAVE SOM PROVST ER AT RÅDGIVE, VEJLEDE OG INSPIRERE BÅDE PROVSTIETS PRÆSTER OG MENIGHEDSRÅDENE. DET ER VIGTIGT, AT MAN I PROVSTIET HAR ET TRYGT OG INSPIRERENDE ARBEJDSMILJØ, BÅDE FOR ANSATTE OG FRIVILLIGE.

Dorte Volck Paulsen, *provst i Vejle Provsti*

I skrivende stund har jeg kun været provst i en måned. Så på det felt må det være sandt at sige, at jeg er aldeles grøn! I den korte tid er jeg ved festlige gudstjenester blevet indsat i embedet i Skt. Johannes kirke i Vejle, jeg er blevet kreeret som provst ved den årlige landemodegudstjeneste i Haderslev domkirke, hvor musikken og salmesangen fik englene til at synge og taget til at løfte sig! Sådan oplevede jeg det i hvert fald. Jeg er flyttet med familie, børn og hund, og jeg har selv indsat en kollega i embede. Der har været præsteansættelsesmøder, og jeg har talt med ansøgere til stillinger. Til budgetsamråd havde jeg den glæde sammen med provstiudvalget at møde mange menighedsrådsmedlemmer. Forleden var jeg på Christiansborg i offentlig audiens hos dronningen og takke for udnævnelsen til provst. Og jeg har haft provstisamråd med alle provstiets præster. Det er helt overvældende, hvad man kan opleve på så kort tid, og jeg vil gerne sige tak for den varme modtagelse, som jeg har fået allevegne!

GRØN SOM PROVST MEN ERFAREN SOM PRÆST

Jeg har været sognepræst i 19 år. Jeg har fået præstegerningen ind med modermælken, da min far Leif Volck Madsen har været præst i Salling (Jebjerg-Lyby sogne) og i udlandet i New York, Bruxelles og i Eckernførde (Sydslesvig).

Jeg fik min første stilling i Ribe stift i 1999 i Øster Nykirke sogn, hvor jeg var i 12,5 år. Der var jeg tillidsrepræsentant i Grene provsti. Mit næste embede fik jeg her i stiftet i Bredsten for 6,5 år siden i Vejle provsti. Der har jeg været meget glad for det almindelige præstearbejde. Jeg har nydt årets gang med højtiderne, højmesser og særgudstjenester, samarbejdet med lokale foreninger. Jeg har kunnet lide at undervise konfirmander og minikonfirmander. At være mentor for nyuddannede præster har været inspirerende, og jeg har også planlagt arbejdstilrettelæggelseskurser i stiftet. Skole-kirkesamarbejde har jeg vægtet højt i min præstegerning.

LOKALKENDSKAB

Jeg kender altså Vejle provsti godt og ved hvor mange dygtige præster og engagerede menighedsrådsmedlemmer, der er. Dette var medvirkende til, at jeg fandt mod til at søge provstestillingen.

Min fineste opgave som provst er at rådgive, vejlede og inspirere både provstiets præster og menighedsrådene. Det er vigtigt, at man i provstiet har et trygt og inspirerende arbejdsmiljø, både for ansatte og frivillige. Hvordan frigør man energi til at være kirke og forkynde evangeliet på bedst mulig vis i vores sogn, vores provsti, vores stift? Det spørgsmål skal vi blive ved med at stille os selv og arbejde med. Andre vigtige spørgsmål er: Hvordan giver man de unge præster den bedste start i provstiet? Og hvordan kan man hjælpe menighedsrådsmedlemmerne, så de synes det er en overkommelig opgave, de har påtaget sig i deres sogn?

OPGAVERNE

Min provsteforgænger har prioriteret fælles efteruddannelse for provstiets præster højt, og det vil jeg gerne videreføre, for jeg ser det som en vigtig faktor for at kunne fastholde dygtige medarbejdere. Det er også vigtigt at kende provstiets økonomi, så man ved hvilke handlemuligheder, der gives både på provstiniveau og lokalt i sognene. Som provst vil jeg gøre mig umage med at være biskoppen en god forvalter og føre ordentligt tilsyn med kirkernes og præsteembedernes ejendom, så vi kan række det videre til de næste generationer i god stand.

Men vi er også kirke i et samfund. Så provstens opgave må også være at blande sig som kirkens mand i det omkringliggende samfund og støtte præsterne i at gøre det samme. Kirken er jo ikke en øde ø, men bygget af masser af mennesker, der lever i et samfund, som vi skal tage del i og tage medansvar for.

Jeg håber at blive til glæde og gavn for mange i mit virke som provst i Vejle provsti. ■

HADERSLEV PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	95.4 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	94.6 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	26/22
Antal folkekirkemedlemmer (2017-tal)	75.183
Kirkeskatteprocent 2018	0,89
Antal kirker i alt	32
Kirker deraf mere end 100 år gamle	24
Antal af præster i alt	35

KOLDING-PRÆSTER VER. 2.0

STUDIETUR I IDOM OM UDVEKSLING MELLEM MENNESKER OG AT TURDE GIVE OG TAGE IMOD.

Grete Wigh-Poulsen, *provst i Kolding Provsti*

Først i september modtog præsterne i Kolding Provsti (lige som præsterne i Åbenrå, Århus Nordre og Syddjurs Provsti) en gave. Det var ikke en, de specifikt havde ønsket sig. Giverne, provsterne, vidste ikke på forhånd, om den ville falde i alles smag. Den var vel ment, men kunne ikke byttes.

TO DAGE I IDOM

Gaven var to dage i Idom med Kai Bredholt, skuespiller ved Odinteateret, idémand bag landsbylaboratoriet m.m. og dertil tre teologiske oplæg. Temaet var ”gaven” som den udveksling, der foregår mellem mennesker, og som skaber og former vores fællesskaber. Det blev to intense dage, og der blev rykket på os.

MENIGHEDSRÅDENE BAKKER OP OM STUDIETUR

Selvom studieophold, kurser og provstisamråd, de fora, hvor provstiets præster er sammen, indebærer, at sognene skal undvære deres præster halve og hele dage, ja helt op til en uge, er det en del af provstiudvalgets målsætning at styrke og støtte de tiltag. Menighedsrådene har ikke protesteret. Tværtimod er det indtrykket, at det også for menighedsråd fornemmes som vigtigt, at præsten har et fagligt fællesskab med andre præster.

NY LÆRING

Muligvis er præster lidt trætte umiddelbart efter fælles kursusdage. Det var indholdsfyldte dage i Idom. Vi kom derfra belært om, hvad det betyder at turde både give og tage imod, og hvor meget glæde, der kan komme ud af en simpel udveksling mellem mennesker. Det kan vi bruge i vores virke som sognepræster.

Det er moderne at tale om opdateringer og nye versioner af både dette og hint. Derfor kan det måske lyde trættende eller poppet at tale om en 2.0 udgave af præsterne i et provsti. Men det er med præster som med andre faggrupper og arbejdspladser, at det kan blive tid til at evaluere på de mange opgaver, der er kommet til de seneste år, vaner og rutiner, måske til fordel for noget andet.

Det kunne for eksempel tænkes, at gamle i gårde må forsøge at se andre muligheder end de gode gamle dages og lade nytilkomne komme til. Det kunne være tid til at finde sammen på nye måder om det fælles, præstens kerneopgaver og bevidstheden om at være kaldsbrødre og –søstre i det. Vel at mærke ikke at skabe enshed, men tværtimod for at understøtte den teologiske og holdningsmæssige rummelighed, der kendetegner folkekirken – i en version 2.0 kunne man sige.

NYE PRÆSTER PLANLÆGGER NÆSTE STUDIETUR

Konkret sker der i Kolding Provsti lige nu det, at en gruppe af de senest ansatte præster er i gang med at planlægge en studietur for provstiets præster. Det er kun de nyest tilkomne præster, der arrangerer. ”Plejer” har fået mundkurv på.

Vi rejser i januar 2020. Det giver tid til fælles forberedelse. Vi udnytter, at en vores nyere kolleger er nordmand og har gode kontakter i Norge. Præsterne i provstiet vil få mulighed for at høre om, hvad liturgireformen har betydet for den norske kirke, møde nogle af dem, der har haft den tæt inde på kroppen, og sammen sammenholde de erfaringer, der er gjort i Norge, med de tanker om gudstjeneste og sakramenter, som til den tid vil være sendt ud til drøftelse i sognene fra biskoppernes arbejdsgrupper. Det er emner, der står centralt for enhver præst, og også det vil komme sognene til gode. ■

KOLDING PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	117.3 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	118.9 mio. kr.
Antal sogne	30/24
Antal folkekirkemedlemmer (2018-tal)	73.989
Kirkeskatteprocent 2018	0,92
Antal kirker ialt	31
Kirke deraf mere end 100 år gamle	27
Antal af præster i alt	36

EN NOGENLUNDE NORMAL DAG I EN PRÆSTS LIV

OM ALT DET PRÆSTEN SKAL NÅ INDEN ET BRYLLUP.

Tegning af Christina Elisabeth Ebbesen

Børge Munk Povlsen, *provst i Fredericia Provsti*

Der går et rygte om en præst, som en lørdag havde haft mange gøremål. Det er en præst, som jeg kender godt, når sandheden skal frem. Og det skal den selvfølgelig. Jeg er endog bekendt med præstens tanker. Den slags er ikke altid lige opløftende, for tanker er sommetider svære at styre. Somme tider farer de ad distraktionens krogede veje, hvor vidtløftigheden ind imellem får rigelig med plads, som en gammel klog kone engang udtrykte det over for mig. Forstå det hvem, der kan! Selvom jeg kender præsten godt, vil jeg ikke røbe hans navn. Det kunne gå ud over respekten for ham!!

Præsten havde - stik mod sædvane - været lidt sent ude den uge. Der var derfor nogle dåbsbesøg, der skulle klares i sidste øjeblik. Han havde også haft et par begravelser og en hjemmealtergang. Der havde været bud efter ham fra sygehuset. Et par patienter havde væddet om, hvor mange disciple Jesus havde. Og selvom patienterne havde været en smule i tvivl, om deres præst havde tilstrækkeligt indsigt, havde de dog tillid til, at han kunne afklare denne sag for dem. Og det kunne han. Det var ikke noget, han havde læst sig til på universitetet. Det var noget, han vidste fra sin søndagsskoletid!

Præsten havde også været til et kort møde med tipsklubben. Et par fjolser troede, at FCK havde en beskeden chance i en hjemmekamp mod AGF. Ønskede en halvgardering. Præsten sørgede for, at dette vanvid blev stoppet i tide. AGF holder man altid for en sikker sejr. Det kan svigte en sjælden gang, at de vinder. Og nå, ja, FCK vandt godt nok, men der er sager, man ikke spøger endsige, går på kompromis med! Om det så må koste lidt i tabte indtægter, er det helt uden betydning. Det kan enhver forstå!

Man hev og sled således i præsten fra alle sider. Det var ikke let! Og for at det ikke skulle være løgn, havde præstefruen ovenikøbet besluttet, at hun den dag skulle have morgenmaden serveret på sengen. Det klarede han også lige.

Præsten levede endvidere denne morgen - som hver morgen - op til det løfte, han havde givet sig selv og Gud - i nævnte rækkefølge, da han begyndte sine studier på universitetet: der skulle hver dag læses en time græsk og hebraisk, ligesom en af de puniske krige skulle repeteres på latin og Homers Iliaden reciteres. Alt sammen helt efter bogen, og som man kender det i de fleste præstehjem, hvor overskuddet er stort, lønnen lille, men frynsegoderne himmelske - der skulle også lige pusles om de små. Der var i det hele taget så meget.

Og nu kom præsten så til kirken i sidste øjeblik – med hovedet fyldt af dåbsbørn, bleer, navne og indkøbslister. Jeg glemte at sige, at præstefruen havde inviteret 20 gæster til middag, og det var præstens tur til at lave maden.

Præsten kom lige tidsnok til det bryllup, som altså også var på programmet den lørdag. Parret, der skulle giftes, ventede tydeligt nok barn - bruden var mildest talt højgravid. Fødslen så ud til at kunne gå i gang, hvornår det skulle være. Af uransagelige grunde havde præsten ikke opdaget dette ved samtalen før vielsen. Han så det først i det velsignede øjeblik, hvor bruden trådte ind i kirken til tonerne af Pump and Circumstances, alt mens myrterne nærmest trodsigt dækkede hendes ansigt. Præsten blev forvirret af myrterne og kvindens tilstand og tænkte i et splitsekund, om jomfru Maria gik igen, eller det virkelig var så lang tid siden, han havde talt med de unge! Han kunne ikke huske noget fra samtalen i det øjeblik.

Så da parret træder frem, efter at præsten har holdt sin tale og nu skal spørge bruden, om hun vil have osv. Ja, så sker det, der ikke må ske. Han løber sur i ritualet og kommer i stedet til at spørge. Hvad skal barnet hedde? ■

FREDERICIA PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	61.6 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	64.5 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	11/10
Antal folkekirkemedlemmer (2018-tal)	40.911
Kirkeskatteprocent 2018	0,88
Antal kirker i alt	11
Kirker deraf mere end 100 år gamle	7
Præster i alt	20

PRÆSTE-SKOLE I HADERSLEV

SOMMEREN 2018 OVERTOG HADERSLEV DOMSOGN APOTEKERGADE 11. HISTORISK ADRESSE ER NU KOMMET TILBAGE TIL KIRKEN.

Torben Hjul Andersen, *domprovst i Haderslev Domprovsti*

For næsten 500 år siden oplevede Haderslev en stor forandring, og præsternes betydning og rolle var helt centralt i denne forandringsproces, som satte sig spor i hele samfundet. Ikke blot kirken blev reformeret, men det betød ændringer i skolevæsen, social- og sundhedsvæsen og på magtforholdene, så samfundet blev ganske re-formeret. Derfor var det en historisk adresse, som igen blev kirkens ejendom, da Haderslev Domsogn i sommeren 2018 overtog Apotekergade 11. Her blev der i 1465 bygget en præsteskole, hvor unge mænd blev uddannet og dygtiggjort til præstetjeneste i domkirken og en lang række andre kirker i hele Barvidsyssel. Den oprindelige kælder står der stadig, mens den øvrige del af bygningen er brændt og ombygget af flere gange, og nu forestår et stort afklaringsarbejde med at vælge mellem mange muligheder for den fremtidige anvendelse.

I LIGE LINJE

Det vil være en stor styrke, hvis bygningens fremtidige anvendelse ligger i lige linje fra den oprindelige hensigt, gennem de store omvæltninger i 1526 og frem til muligheder og udfordringer i dagens kirke og samfund. Her er præstens betydning et centralt omdrejningspunkt, for uddannelse af præster var bygningens oprindelige formål, og det fik en fornyet betydning, da hertug Christian i 1526 reformerede Haderslev og Tørning len. Hertug Christian ansatte i 1526 Johann Wendt, som lige havde bestået sin eksamen som magister ved universitetet i Wittenberg (undervist af Luther og især Melanchton), og denne fik til opgave at være leder for præsteskolen i Apotekergade, så de gamle katolske præster blev omskolet til et luthersk syn, og nye præster blev uddannet. Formålet var uændret, men indholdet forandret.

Kan vi i dag foretage en tilsvarende bevægelse? Uddannelsen af præster foregår i dag på universiteterne i Århus og København, men kan præsteskolen i Apotekergade 11 pånу blive et læringssted, hvor evangeliets kerne udfordrer både kirken og samfundet? Kan vi finde en form, hvor vi formidler den bedste internationale viden til liv i lokalsamfundet, idet vi dermed vender centraliseringen om, så livsmod, håb og konkrete handlinger sætter spor i det lokale samfund, hvor mennesker bor? Kan stedet blive et værksted, der ikke er bange for at fastholde, at mennesket først og fremmest tilhører Gud, og derfor frit kan spørge til hvad, det betyder i forhold til natur, til andre mennesker, til sig selv og til Gud?

I den første præsteskoles tid fra 1526 – 1536 arbejdede man med disse emner ud fra bibellæsning, med musik, med konkrete politiske anvisninger, med vejledning og rådgivning af mennesker m.m. Præsterne var centrale i reformationstidens forandringer.

I vores forandringstid kan præster, ansatte og frivillige ved kirkerne have en lige så central betydning, for mennesker har brug for at høre evangeliets tale og tiltale, og der er bemærkelsesværdigt mange parallelle forhold (og naturligvis også store forskelle). Vi arbejder med, hvordan vi skal opbygge en moderne "Præsteskole", hvor det ikke blot er præster, men netop det almene præstedømme, som dueliggør hinanden til et liv, hvor vi tjener ham, som vi tilhører - og dermed er rettet mod livet i naturen, mellem mennesker og i samfundet. Det er såmænd blot det, som vi arbejder med i Præsteskolen. ■

HADERSLEV PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	60.8 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	61.1 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	27/20
Antal folkekirkemedlemmer (2017-tal)	46.698
Kirkeskatteprocent 2018	0,95
Antal kirker i alt	29
Kirker deraf mere end 100 år gamle	25
Antal af præster i alt	25

Kælderen på Apotekergade 11.

STUDIETUR TIL ROM FOR PRÆSTER

HVORFOR BRUGE LOKALE KIRKESKATTEKRONER PÅ AT BETALE EFTERUDDANNELSE TIL PRÆSTERNE, NÅR VI HAR DET CENTRALE EFTERUDDANNELSES-TILBUD I FOLKEKIRKENS UDVIKLINGS OG VIDEN-SCENTER-REGI?

Kirsten Sønderby, *provst i Aabenraa Provsti*

I foråret 2018 var præsterne fra Aabenraa provsti på studietur til Rom. Fem dage på rejse til den evige stad med stort fagrelevant indhold. Rejsens udgifter blev finansieret af provstiudvalgskassen. Men hvorfor det?

Hvorfor bruge lokale kirkeskattekroner på at betale efteruddannelse til præsterne, når vi har det centrale efteruddannelsestilbud i Folkekirkens Udviklings og Videnscenter?

For at det skal give mening, skal man kende lidt til præsters lokale arbejdsforhold og fællesskab.

DET KOLLEGIALE SAMVÆR

I et provsti som Aabenraa er der 25 præster. Af dem er de fleste præster i landsogne, hvor man i hverdagen arbejder alene sammen med mennesker fra helt andre faggrupper. Nogle få arbejder i større sogne, hvor man lidt hyppigere taler med eller arbejder sammen med andre præster. I Aabenraa Provsti er der ingen præst, som hver dag taler med eller arbejder sammen med en præstekollega.

Præsterne i provstiet er alle sammen dybt og inderligt forpligtigede på deres sognes opgaver og forhold. Sognet kommer først. Herfra forstår man sig selv som præst.

Tre-fire gange om året indkaldes der til præstemøder for hele provstiet. Her drøftes fælles anliggender, men der gives som regel ikke megen tid til dybere samtaler eller stor kollegial udveksling. Præsterne er alle sammen hurtigt videre, for der er ting, der skal gøres hjemme i sognene.

TID TIL SAMTALER MED EN PRÆSTEKOLLEGA

På rejsen til Rom er der tid. Tid til samtaler, fortællinger om hver sin virkelighed, opdagelser af fælles udfordringer og brugbare tips og ideer til at få ting til at glide eller til gode tiltag.

På rejsen til Rom oplever man det samme sammen; det anderledes udtryk i kirkernes arkitektur kalder på refleksion,

mødet med den unge, danske, katolske præst, som kaster lys på at være ung, dansk, luthersk præst, på vilkår og tro.

På rejsen til Rom lærer man hinanden at kende. Opdager de andres væsen og personlighed. Ser deres faglige forskelligheder og styrker folde sig ud. Man bliver tryg ved hinanden og oplever hinanden som netop, kolleger. Så afstanden til at tage en kollegial kontakt, når man igen er hjemme, reduceres.

På rejsen til Rom kan man ikke sådan uden videre tage hjem, fordi sognet kalder.

Her er det fælles kollegiale i højsædet. Og det er så godt og gavnligt at vi skal bruge lokale kirkeskattemidler på det. For det kollegiale fællesskab og netværk styrker præstens arbejde i sit sogn. Det modvirker ensomhed, udbrændthed og stress at have gode kolleger, at vide hvem man ringer til eller inviterer til kaffe, når det hele er hårdt, og hvem man skriver til eller besøger, når store glæder skal deles, eller nye ideer udvikles. I Aabenraa provsti skal vi af sted igen i 2021. ■

AABENRAA PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	71.4 mio. kr.
Kirkelig ligning 2019	71.4 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	20/17
Antal folkekirkemedlemmer (2017-tal)	47.164
Kirkeskatteprocent 2018	0,95
Antal kirker i alt	23
Kirker deraf mere end 100 år gamle	21
Antal af præster i alt	24

PRÆSTEN SOM RITUAL FORMIDLER & SAMTALEPARTNER

NÅR MAN GERNE VIL TALE OM TRO, OG MAN MANGLER ET RUM FOR DET.

Anne Margrethe Hvas, *provst i Sønderborg Provsti*

ER DET KUN PRÆSTEN, DER KAN TALE OM TRO?

Nej, men folkeligt set, er det nemmere at tale med præsten. Således oplever 24-årige Alberte Sloth det, når hun fortæller sine venner, at hun gerne vil være præst. Når de finder ud af hvad det betyder, så synes de at det er spændende, og deres samtale bliver anderledes. Emner, de i vennekredsen normalt ikke taler om kommer frem, og Alberte oplever at der er mange der gerne vil tale om tro og de store livsemner, men ganske få tør være åbne om det, og selv tage initiativ til den snak. Det bliver mere tydeligt nu, hvor hun selv og vennerne oplever, at der mangler et rum til at tale om det store og svære i livet, som man oplever i relation til sorg og til det at få børn.

Sognepræst Vibeke von Oldenburg oplever det samme. At både brudepar og forældre til dåbsbørn har et stort ønske om at tale om det, der sker. Ikke så meget det rent praktiske, men mere selve ritualets betydning er vigtigt og så den personlige relation, der opstår i samtalen mellem præsten og parret. Vibeke illustrerer det således:

For 16 år siden sagde en ældre præst følgende om vielsestalens betydning. Du kan lige så godt læse et Anders And-blad, de hører alligevel intet, men sådan oplever Vibeke det ikke i dag. Her vil brudepar gerne, at der siges noget personligt, og det betyder rigtig meget, at det personlige sættes i relation til den kirkelige dimension. Fordi det personlige dermed sættes i relation til noget større, der efterfølgende giver gæster og venner mulighed for at tale om det.

Således oplever både Vibeke og Alberte, at præsten ses som en samtalepartner i forbindelse med de kirkelige handlinger. I forberedelsen af disse opstår der et rum, hvor der kan tales om livets store emner. Der kommer ord på det, som det kan være svært at tale med familie og venner om. Og når man så har været sammen i kirken til en af disse kirkelige handlinger, så bygges der bro til fremtidige samtaler blandt vennerne, hvor samtalen med præsten og talen eller prædiken i kirken har kvalificeret samtalen om livet, Gud og tro på en positiv måde.

"Mine venner vil have deres børn døbt, ikke fordi man skal, men fordi der så passes på dem – Amalie Sloth. Citat: Konfirmanderne spørger ind til det eksistentielle, det er nemmere at spørge præsten end vennerne"

Vibeke von Oldenburg

DET SÆRLIGE SOM PRÆSTEN KAN OG SKAL

Den gode samtale om tro og eksistentielle spørgsmål har brug for plads og brug for mennesker, der kan tale kvalificeret om det. Her opleves præsten som den man åbent kan tale med, ligesom præsten spiller en stor rolle som ritualformidler. Præsten bliver den, der hjælper én ind i det særlige rum, hvor vi bliver klogere på os selv og vores tro, hvor vi opmuntres og korrigeres, beriges og udfordres. Det særlige rum er gudstjenesten og de kirkelige handlinger med salmer, ritualer og prædiken. Præsten kan med salmevalg og en prædiken, der udlægger og tolker de bibelske læsninger ind i en nutidig sammenhæng, være katalysator for en fortsat samtale og refleksion om livets værdier. I dag er det tydeligt at ved dåbsfester, konfirmationer, bryllupper og begravelser, da bliver den fælles oplevelse i kirken, og det man har hørt dér, åbningen til at man blandt venner og gæster kan tage tråden op, og fortsætte samtalen ud fra det. ■

SØNDERBORG PROVSTI:	
Kirkelig ligning 2018	79.4 mio. kr.
kirkelig ligning 2019	79.4 mio. kr.
Antal sogne og pastorater	26/21
Antal folkekirkemedlemmer (2017-tal)	60.111 medlemmer
Kirkeskatteprocent 2018	0,93
Antal kirker i alt	27
Kirker deraf mere end 100 år gamle	25
Antal af præster i alt	29

DEN DANSKE KIRKE SYD FOR GRÆNSEN

NÅR VI SÅ KOMMER TIL AT SKULLE FORKLARE, HVAD VI ER FOR NOGLE STØRRELSER, BEGYNDER VANSKELIGHEDERNE.

Viggo Jacobsen, *provst for Dansk Kirke i Sydslesvig*

„De skal ikke blive glemt". Sådan lød ordene i 1920 - altså for næsten 100 år siden - ved genforeningsfesten på Dybbøl Banke. De blev ikke sagt af en tilfældig person, men af statsminister Niels Neergaard. Det officielle Danmark har stået ved løftet lige siden i kraft af en årlig bevilling til det danske arbejde syd for grænsen. For kirkens vedkommende først gennem Dansk Kirke i Udlandet og siden Danske Sømands- og Udlandskirker. Men arbejdet skal omsættes via mennesker, og vi kan godt mærke syd for grænsen, at mange danskere ikke har modtaget undervisning om den danske folkedel. Det gælder således også mange danskeres viden om, at der er en dansk kirke. Hvor mange gange er jeg ikke blevet tiltalt på tysk af danskere i Helligåndskirken, selv når jeg står i den danske præstekjole?

Når vi så kommer til at skulle forklare, hvad vi er for nogle størrelser, begynder vanskelighederne. For danskere kommer med folkekirken i baggrunden og en viden om, at cirka trefjerdedele af befolkningen er medlemmer. Kommer talen for alvor på Sydslesvig og de danske kirkeforhold hernede, er det ofte nødvendigt for os at pege på forskellene som noget af det første. For vore tal dur ikke til en direkte sammenligning. (Læseren kan finde dem på hjemmesiden for Dansk Kirke i Sydslesvig)

a) Vore vilkår tager afsæt i, at menighederne bør sammenlignes med en forening. Dansk Kirke i Sydslesvig er en såkaldt "e.V", en registreret forening. Vore medlemmer får vi i kraft af, at voksne selv henvender sig for at melde sig ind.

b) Det betyder, at der ligger et stort ansvar på præsterne, for det potentielle nye medlem får vi især fat i gennem kontakten ved kirkelige handlinger. Prøv lige at føre den tanke til ende og omsæt den til folkekirkelige forhold! Så ved I noget om hvor stor, udfordringen er. Vi får aldrig rigtig ro vedr. medlemshvervningen. Det må en præst kunne leve med.

c) Vilkårene betyder også, at præsterne skal have det rette gåpåmod og ikke være tilbageholdende med at forlange et medlemskab. Hermed berører vi præstens rolle og kvalifikationer. Det kan være gavnligt, hvis læseren lige stopper op her og "googler" "Kompetenceprofil for præster" som dygtige medarbejdere fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter har forfattet. Jeg tilslutter mig det skrevne.

Dertil kommer udholdenhed, pionerånd, forståelse for det folkelige i grænselandet og det berigende møde mellem dansk og tysk. Præsten bør ikke kun have noget på hjerte, men også være udrustet med et solidarisk hjerte. Præsten skal besidde viljen til at sætte sig ind i historien og udviklingen. Desuden kræver embedet, at man viser fuld respekt for den "mindretalsmodel", den udgave af mindretallet, som det enkelte medlem er blevet. Vilkårene for mindretalsmedlemmerne og mindretalslivet er meget forskellige, alt efter om du bor i den nordlige del, ligesom de er forskellige om du bor på landet eller i byen. Dertil bør præsten møde op med en åbenhed over for den tyske del og tyskkundskaber.

Kommer man med respekt for disse vilkår, er menighederne i Sydslesvig til gengæld en meget spændende arbejdsmark. Enhver vil få sat sin egen kulturelle ballast i relief gennem mødet med de sydslesvigere, der skal finde en måde at leve deres danskhed ud på. Intet er en selvfølge for os. Det er stærkt berigende at møde og samarbejde med dansksindede, der vil og kæmper for det danske!

DANSK KIRKE I SYDSLESVIG	
Samlet medlemsbidrag (2017)	3.7 mio. kr.
Tilskud fra Nordkirche	2.1 mio. kr.
Tilskud i Finansloven (2018)	14.6 mio. kr.
Antal menigheder	27
Antal prædikensteder	65
Antal præster	22

FRATRÆDELSER I HADERSLEV STIFT I PERIODEN 31. DECEMBER 2017 – 31. DECEMBER 2018

Taulov	Lars Seeberg	31.12.2017
Bredstrup-Pjedsted	Ole Engberg	31.05.2018
Sct. Johannes	Lone Klok	31.05.2018
Felsted	Oliver Karst	31.05.2018
Rise	Helle Domino Asmussen	31.05.2018
Øster Starup	Katrine Papsø Andersen	30.06.2018
Sct. Johannes	Leif Arffmann	30.06.2018
Nordborg-Oksbøl	Hanne Lund	30.06.2018
Bramdrup	Jette Irene L. Andersen	31.07.2018
Hammelev	Bjarne Christensen	31.07.2018
Hedensted-St. Dalby	Line Theresia Svendsen	15.08.2018
Vojens-Jegerup-Maugstrup	Eva Holm Riis	15.08.2018
Bredsten	Dorte Volck Paulsen	31.08.2018
Ulkebøl	Christina Holm Egelund	31.08.2018
Vinding	Søren Matthiesen	30.09.2018
Tinglev	Marianne Ring	30.09.2018
Dybbøl	Birgitte Hjarvard Licht	30.11.2018

ANSÆTTELSER I HADERSLEV I PERIODEN 1. JANUAR 2018 – 31. DECEMBER 2018

Svenstrup 15.01
Maiko B. C. Miyamoto

Vester Nebel 01.02
Dennis Voss Stensgaard

Nørremark 01.02
Mads Djernes

Sct. Marie (kbf.) 01.02.
Mads Jakob T. Jakobsen

Sindbjerg 01.03
Helga Døssing Bendfeldt

Løsning-Korning (kbf.) 01.03
Sune Skjold Skarsholm

Mølholm og Vinding 01.04
Pia Haaning Lorenzen

Sankt Marie 01.05
Anders Raahauge

Taulov 15.05
Finn Johannes
Lyngholm Rønnow

Løsning-Korning 01.06
Filip Torp Kildeholm

Kværs 01.06
Helle Domino Asmussen

Nørre Bjert 01.07
Katrine Papsø Andersen

Sct. Johannes 01.09
Sarah Kragh Dedieu

Nordborg-Oksbøl 01.09
Sophie-Lønne R. Hundebøll

Felsted 01.09
Theresia Treschow-Kühl

Asserballe-Ketting 01.09
Mette Dolberg

Sct. Johannes (provst) 01.09
Dorte Volck Paulsen

Øster Starup 01.11
Jens T. Buelund

Rise 01.11
Robert Bonde Hansen

Vinding 01.12
Maria Gitz Christiansen